

Štoreški ŽELEZAR

15. avgust 1962
Št. 8 Leto II

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE ŠTORE

IZVRŠITEV LETNEGA PROIZVODNEGA PLANA ZA
JULIJ 1962

1. Aglomeracija	63,7 %
2. Elektroplavž	63,1 %
3. Jeklarna	57,0 %
4. Valjarna	54,1 %
5. Siva litina	64,1 %
6. Livarna valjev	35,7 %
7. Obdelovalnica valjev	50,6 %
8. Samotna	60,0 %
Skupaj podjetje	58,6 %

ŠTORSKI ŽELEZAR, glasilo delovnega kolektiva Železarnice Štore — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik: Stane Ocvirk — Uredniški odbor: Avgust Boršič, Marjan Kline, Rajko Markovič, Jože Mastnak, Stane Ocvirk, Viktor Opaka, Franc Rozman, Ivan Stefančič, inž. Niko Zakonjšek in Drago Završnik — Tiska CP »Celjski tisk« Celje

o smernicah III. Plenuma in izidu pisma IO CK ZKJ ter govora Maršala Tita kakor tudi objavi novih ukrepov v gospodarstvu, je politična organizacija ZK skupno z ostalimi organizacijami in organi upravljanja sprejela obvezo, da bo izdelala temeljite analize idejno političnih in gospodarskih problemov, ki se pojavljajo v našem podjetju.

Tako kot podjetje, ima tudi organizacija ZK obširen akcijski program, ki zajema smernice III. plenuma in napotila pisma, upoštevajoč stanje v naši organizaciji in kolektivu.

Aksijski program zajema poleg ostalih političnih nalog tudi redno obravnavo gospodarskih pokazateljev kot: proizvodnja, storilnost dela, poslovni stroški, kvaliteta in cena izdelkov, analiza tržišča, izvoz, delitev dohodka in OD, delitev dela, problemi splošnega in političnega izobraževanja, disciplina, analiza uspehov seveda v tesni povezavi z organi samoupravljanja.

Nehote se z izvrševanjem teh nalog postavi vprašanje ali lahko osnovne organizacije delajo uspešno in opravljajo vlogo usmerjanja aktivnosti svojih članov kot družbeno političnih delavcev.

Na podlagi zanimivih ugotovitev iz dela v I. polletju je sprejel konkretne sklepe, ki bodo v kratkem morali zajeti zelo širok krog članov kolektiva. Med drugim mora biti čimprej razčiščeno vprašanje spoštovanja naših skupnih dogovorov t. j. sklepov. Iz pregleda sprejetih sklepov političnih organizacij, organov upravljanja, uprave podjetja, sektorjev in ekonomskih enot je razvidno, da smo dovolj sposobni rešiti ali postopoma reševati tudi najtežje probleme, saj zdravih idej ne manjka. Tu ni več na prvem mestu vprašanje doslednosti in spoštovanja skupnih dogovorov. Pogosto sprejete obveze niso pravočasno in tudi kvalitativno izvršene, kar v podaljškju vpliva na celoten razvoj gospodarjenja v našem podjetju.

Stanje iz I. polletja, analizirano po mesecih nam kaže, da kljub velikim lastnim težavam, poleg splošnih sprememb v gospodarstvu, izvršujemo naloge v okviru družbenega plana z manjšimi odstopanji. Pri nihanju rezultatov po mescih, poleg splošnih vplivov, ne smemo prezreti tudi lastnih pomanjkljivosti, ki jih bomo s pravočasnim reagiranjem lažje odklanjali.

KAKO SMO DELALI v prvem polletju

Poslovanje se je v I. polletju odvijalo v okviru postavljenega družbenega plana. Letni proizvodni načrt je dosežen v povprečju za podjetje 50,2 odstotno.

	Izvršitev proizv. načrta I.—VI.	Indeks proizv. I. poll. 1962:1961
aglomeracija	54,0	109
elektroplavž	54,0	103
jeklarna	48,5	100
valjarna	47,6	97
livarna sive litine	56,5	126
livarna valjev	29,7	64
obdelovalnica valjev	27,2	58
šamotna	51,2	102
povpreček podjetja	50,2	102

Proizvodni načrt v učinkovitih tonah so izpolnili vsi obrati, razen jeklarne, livarne valjev in obdelovalnice valjev. Valjarna sicer dosega plan obračunskih ton, vendar je na izvršitev plana po

efektivnih tonah vplival spremenjen asortiman, ki se pa pozitivno odraža na finančnem učinku. Jeklarna proizvodnega načrta ni izpolnila, ker je imela letos zaradi slabega stanja peči že dva remonta. Pomanjkanje naročil za livarno valjev onemogoča izpolnitev proizvodnega načrta tega obrata in vzporedno tudi obdelovalnici valjev. V drugem polletju se pričakuje tudi pri tej proizvodnji izboljšanje rezultatov.

Če primerjamo doseženo skupno proizvodnjo napram I. polletju

1961, se je ta povečala za 2%, kar je zlasti pomembno, ker se je tudi proizvodni načrt za leto 1962 povečal za 4,4%.

Ugotovljeni finančni rezultat za I. polletje nam prikazuje, da smo dosegli napram planu zadovoljiv rezultat, če izhajamo pri delitvi dohodka na fakturirano realizacijo. Manj ugodni so pa rezultati delitve dohodka po vnovčeni realizaciji, ker visoke neplačane terjatve do kupcev bistveno znižujejo dohodek, ki ga po letošnjih predpisih priznava družba.

Ugotovitev in razdelitev dohodka

	% na letni plan po faktur. realiz.	po vnovčeni realizaciji	Indeksi
Realizacija	49,2	36,0	73
Celotni dohodek	49,7	36,6	74
Skupni stroški	50,9	37,8	74
Dohodek	47,2	34,0	72
Družbeni prispevki	39,7	25,2	64
Čisti dohodek	49,4	36,7	74

Fakturirana realizacija se za prvo polletje giblje v mejah plana in je dosežena z 49,2%. Neugodna pa je vnovčena realizacija, ki je dosežena s 36% ali 73% od fakturirane. Značajno znižanje tako celotnega dohodka, kot tudi čistega dohodka izvira ravno iz visokih terjatev do kupcev v letošnjem letu, kakor tudi v lanskem letu. Saldo kupcev 31. 12. 1961 vpliva namreč na znižanje dohodka tako, da zmanjšuje dohodek za odgovarjajoči procent neplačanih terjatev iz prejšnjega leta. Dohodek se bo zmanjševal toliko časa, dokler ne bo saldo kupcev, ki je znašal 1.584 milj., koncem leta 1961 v celoti obračunan.

Neugodno pa so vplivali na znižanje čistega dohodka tudi višji kupci za 276 milij. napram 31. 12. 1961. Vprašanje kupcev predstavlja resen problem že več let, vendar je ravno v letošnjem letu postal toliko bolj občutljiv, ker vpliva na ugotovitev dohodka. Vodstvo podjetja ukrepa z vsemi razpoložljivimi merami, da bi se stanje izboljšalo. Tako imamo 700 milijonov na tožbah in izvršbah od salda 1.860 milijonov, ki še ni plačano.

Težave so v tem, ker predstavljajo 40% vsega salda ravno kupci — železarne, ki so v enakem položaju kot mi.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NAŠE NALOGE

Upoštevali smo, da je tudi v naši organizaciji manjše število takih, ki niso skrbeli dovolj za ideološko politično razgledanost in se danes v tem razgibanem življenju ne morejo aktivno vključiti v izvrševanje nalog na širšem področju, ampak poznajo le svojo ozko okolico samo svoje lastne probleme.

Težimo za tem, da bo naš proizvajavec, kot nosilec družbene proizvodnje, delitev in potrošnje aktiven na vseh področjih. Predpogoj za to je seveda ta, da je o vsem pravočasno obveščen. Družbeno obveščanje postaja nujnost in ne več zgolj dolžnost. Poiščati moramo najbolj ustrezno obliko in način obveščanja, pri tem pa upoštevati splošno razgledanost in politično zrelost skupine ljudi ali posameznikov. Pri obveščanju gre za efekt in ne za formalnost kot je bilo često praksa. Morali bomo postati veliko bolj tenkočutni za izkoriščanje koledarskega fonda in upoštevati, da s številnimi sestanki lahko tudi škodujemo, če na teh ni dosežen efekt. Pojasnila proizvajavcem bi moralal biti krajša in bolj nazorna, torej dostopna tudi tistim proizvajavcem, ki svoje umske in fizične moči usmerjajo pretežno ves delovni čas na določeno delo v proizvodnji in so jim razni pokazatelji v obliki formul in atomskih številčkah tuji. Za to nalogo pa niso odgovorni le člani ZK in funkcionarji političnih organizacij ampak sleherni član kolektiva, ki zasede vodilni položaj t. j. od predelavca naprej, predvsem pa je to osnovna dolžnost tehnične in ostale inteligence, ki ima neposredni stik s proizvajavci in po svoji funkciji mora poznati problematiko svoje enote in podjetja kot celote.

Tovarniški komite je na svojih sejah temeljito razpravljalo o gospodarskem stanju ter analiziral vplive na dobre in slabe rezultate posameznih ekonomskih enot in podjetja.

Namen tega članka ni, da bi poudarjali vpliv zveznih predpisov na pogoje ustvarjanja dohodka in s tem v zvezi na ostale činitele v gospodarjenju, čeravno smo se znašli kot tudi druge gospodarske organizacije pred odločitvijo ali dobro in poceni proizvajati in tako napredovati ali pa životariiti še nekaj časa, vendar ne moremo mimo tega, da ne bi izrazili bojazni za razvoj našega podjetja. Temeljite analize kažejo, da imamo pogoje, da z največjo prizadevnostjo in sodelovanjem celotnega kolektiva dosežemo pozitivne rezultate in s tem ustvarimo potrebna sredstva tudi za razvoj našega podjetja, računamo pa na pomoč pri občinskih republiških in zveznih forumih.

Kljub priporočilom, da naj razprave zajamejo v glavnem gospodarsko problematiko, še vedno opažamo, da člani kolektiva poleg vprašanja osebnih dohodkov vse premalo obravnavajo problematiko iz proizvodnje kot kvaliteto izdelkov, reklamacije, storilnost, koriščenje koledarskega fonda, proizvodne stroške predpise in s tem v zvezi disciplino, pravilno delitev dela, odnos do osnovnih in obratnih sredstev in končno medsebojne odnose.

Osnovna naloga enote je, da svoje delo zasleduje skozi poslovne stroške in prodajno ceno. V tej razliki se odraža delo enote in tudi posameznika. Stimulacija skupine proizvajavcev ali posameznikov je v veliki meri odvisna od vplivnih faktorjev, ki se pogosto menjajo brez krivde enote ali podjetja, vendar ne more biti osnova za proizvodne uspehe osebni dohodek in še le nato pozitiven rezultat, ampak ravno obratno. Dosedanji način osebne stimulacije je bil preveč usmerjen na količino, proizvodnje, premalo pa na izvajanje proizvodnega programa in kvalitete izdelkov, zato

(Nadaljevanje na 3. strani)

PROSLAVILI SMO DAN VSTAJE

V okviru proslav Dneva borca in Dneva vstaje, je v nedeljo, 15. julija, krajevna organizacija Zveze borcev Štore proslavila pomembno zmago z otvoritvijo počitniškega doma na Svetini. Otvoritve so se udeležili borci iz Štor, Šentjurja in Celja, prav tako pa tudi njihovi svojci in predstavniki političnih ter družbenih organizacij.

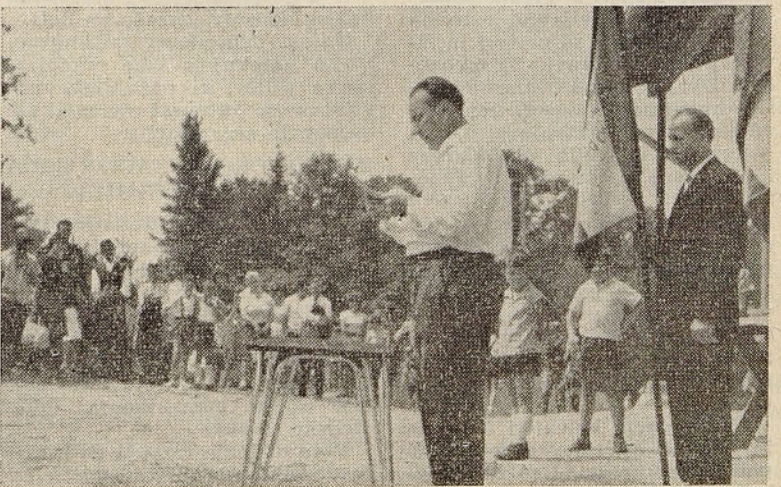
Predsednik krajevne organizacije Zveze borcev NOB Štore, tov. Ivan Žmahar je odkril ploščo, na kateri je zapisano, da je dom posvečen junaku Franju Vrnčcu. V svojem govoru je poudaril zgodovinski pomen julijskih praznikov, ki so vezani na leto 1941, ko je bilo izdanih vrsto odločitev, ki povezujejo našo zgodovino in so povsem plod notranjega družbenopolitičnega razvoja naših narodov. Ko je budil spomin na junške boje, je med drugim dejal:

»Tudi naš kraj je vključen v to zgodovino. Kot prva izmed partizanskih čet je bila 20. julija 1941 ustanovljena celjska četa — torej celo pred dnevom, ki ga Slovenci štejemo za Dan vstaje. Celjska četa je bila ustanovljena prav v tem kraju, njen prvi komandant je bil Franjo Vrnč, ki je bil istočasno sekretar Okrožnega komiteja KP Celje. Četa je štela 15 borcev, od katerih je še samo 7

ostalo živih. Čeravno je bila četa maloštevilna, je vsadila revolucionarni duh pri prebivavcih tega kraja. To nam potrjujejo masovne aretacije vseh naprednih ljudi, ki so bili v letih 1942 in 1943 masovno preganjani od akupatorja in poslani v razna koncentracijska taborišča, kot so Dachau, Aušvic in drugi, od koder se jih mnogo ni vrnilo. Hitlerjevimi krivnikom je uspelo, da so delno za-

dušili organiziran odpor v tem kraju. Ponovno so zaživele naši gozdovi po prihodu slavne XIV. divizije, ki je v noči med 13. in 14. februarjem 1944 prešla preko Svetine proti Pohorju in vsejala val splošnega upora na Štajerskem. Po tem času so se pričeli prebivavci teh krajev masovno vključevati v Kozjanski odred in druge enote NOV.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik krajevne odbora ZB tov. Žmahar govori na otvoritvi »Vrnčevega doma«

PROSLAVILI SMO DAN VSTAJE

Najtežje dni pa so ti kraji doživeli marca 1945, ko smo vsi vedeli, da je naša zmaga pred vrati. Takrat, ko so zavezniški stiskali fronte, je bil sovražnik priporan k umiku čez Balkan in tako

na njihova mesta.

Lahko rečemo, da je 70 odstotkov našega članstva ZB družbeno aktivnega na najrazličnejših področjih, tako v tovarni, kot strokovnjaki, družbeno politični de-

lizmu, pa še posebej, ker izhajamo iz načela, da ustvarjamo dobrine za našega delovnega človeka. S tem namenom smo leta 1960 pristopili h gradnji tega doma zavedačo, da bomo s tem našim članom pripomogli, da se v tem prelepem kraju na svežem zraku nabere novih moči za večje uspehe pri vsakdanjem delu. Pri tem jih bo ta dom bodril na tisto revolucionarnost, ki se je v tem kraju rodila v času vojne. Še več, ta dom bo poleg številnih spomenikov in obeležij spominjal vse mlajše rodove na borbenost, ki jo je naš narod izkazal v II. svetovni vojni.

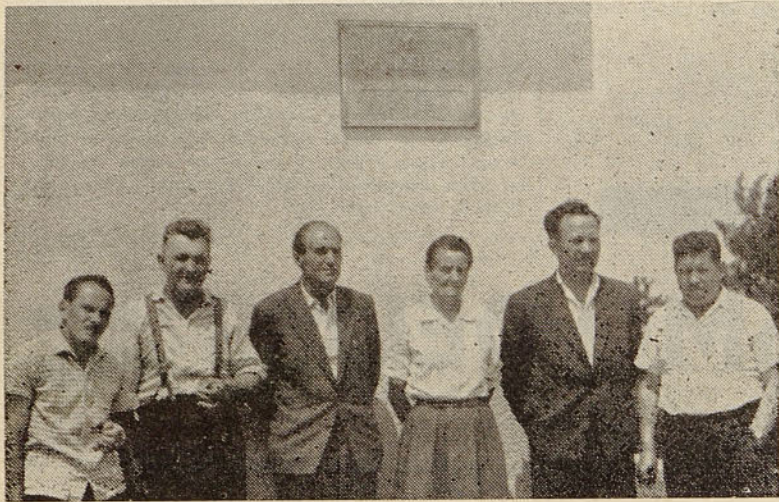
Tudi pri tej gradnji se je pokazala solidarnost pri delu. Ne samo člani ZB, temveč tudi nečlani so pripomogli k tej akciji, da smo v tem času s tako skromnimi sredstvi uspeli dograditi ta dom.

Ne bi naštevali težav, ki so nastopile pri sami gradnji, vendar smo ponosni, da je pri tem sodelovalo nad 200 članov in je bilo pri tem vloženi 2.720 prostovoljnih ur.

Prav bi bilo sicer, da bi nekatere posameznike ali posamezne organizacije posebej pohvalili, vendar naj mi bo oproščeno, če vsem skupaj s tega mesta izrečem največjo zahvalo za dano pomoč.

Ker je zgodovina prve celjske čete močno povezana z njenim komandirjem Francem Vrunčem, je organizacija ZB Store na čast njegovemu spominu odločila, da ta dom imenujemo »VRUNČEV DOM«. Naša želja je, da bi s tem posvetilom negovali spomin na dragoceno pridobitve NOV.

Se posebno svečano vzdrušje so vzbujali ob otvoritvi preživeli borci in aktivisti celjske čete, ki so bili tu zbrani. Dom stoji na izredno lepem kraju z razgledom na Celje in celotno celjsko kotlino.

Na otvoritvi so bili tudi nekateri borci in aktivisti prve celjske čete. Od leve proti desni: Strnad Jaka, Farčnik Jože, Boršič Milan, Seničar Hermina, Novak Ivan in Zupanc Albina

v besnosti skušal zadati zadnji udarec Narodno osvobodilni vojni. Tako so dne 18. marca 1945 Nemci obkolili na Slemenih in Resevni II. bataljon Kozjanskega odreda, ko je po junaški borbi padlo okoli 100 borcev in z njimi okrožna sekretarka SKOJ Cvetka Jerinova. Nekaj dni nato pa je 25. marca v Javniku vodila borbe XIII. udarna brigada Mirka Bračiča, potolkla hajkajoče Nemce, ki jim je pomagalo letalstvo. Vse te zgodovinske borbe pa obeležujejo številni spomeniki, ki so postavljeni po teh krajih, to so grobovi naših tovarišev, katere čuva in vzdržuje naša organizacija ZB, saj nas veže odgovornost do njihovih žrtev, njihovemu naročilu pa smo dolžni zgraditi tako domovino, ki bo vredna tolikih žrtev. Toda dostikrat sredi težav pri vsakdanjem delu kaj radi pozabljam, da nikoli ne bomo mogli za stvar lepše in srečnejše bodočnosti žrtvovati toliko, kolikor so žrtvovali vsi, ki so dali življenja.

Prav je, da se v tem mesecu spomnimo tudi tistih živih borcev NOV, ki so v skupnih naporih z drugimi delovnimi ljudmi dali svoj prispevek k hitrejši graditvi tega sistema, h krepitvi materialne osnove, družbe in hitrejšemu razvoju socialističnih družbenih odnosov. Ob tem so prenašali bogate izkušnje revolucionarnega boja in socialistične graditve na mlado generacijo, ki danes stopa

lavci, kot neposredni upravljavci v organih družbenega in delavskega upravljanja in v organih ljudske oblasti.

Če bi obšli vse družbene in politične funkcije, ki jih vršijo naši člani ZB, je ena izmed prav tako važnih osnovnih nalog tudi ta, da posvetimo vso skrb zdravju našega človeka. S tem namenom je občni zbor sprejel sklep za gradnjo doma oddiha. Vsi smo si edini v tem, da je zdravje in krepitev fizičnih sil prav tako važen element v gospodarstvu, v socia-

S požrtvovalnostjo članov ZB in članov kolektiva železarne, je bil zgrajen ta prelepi objekt za oddih

KAKO SMO DELALI V PRVEM POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Primerjava doseženega dohodka v I. polletju letošnjega leta na-

pram I. polletju preteklega leta, je mogoče samo če primerjamo letošnji delitev dohodka po fakturirani realizaciji.

	Izvršitev v milij. 1961 - I. poll.	Izvršitev 1962 - I. poll.	Indeks 61:62
Realizacija	4.158	3.821	92
Celotni dohodek	4.208	3.881	92
Stroški proizvodnje	2.487	2.725	110
Dohodek	1.721	1.156	67
Družbeni prispevki	475	227	48
Čisti dohodek	1.246	928	74
Osebnih dohodki	549	570	104
Skladi	697	358	51

Finančni rezultati letošnjega polletja napram lansnemu so manj ugodni zlasti zaradi nižjega dohodka. Že v planu se je predvidelo znižanje povprečnih prodajnih cen nekaterim izdelkom. Nepovoljno vplivajo tudi na nižji dohodek povečani proizvodni stroški, ki so deloma tudi od-

raz višjih nabavnih cen surovin in ostalega reprodukcijskega materiala.

Zaključek polletnega poslovanja kaže, da bo leto 1962 v pogledu razpoložljivih sredstev iz čistega dohodka za sklade in osebne dohodke manj povoljno od preteklega leta. Albin Miklavc

STALIŠČA DO AKTUALNIH PROBLEMOV

AKTIVNOST sindikalne organizacije

Sindikalna organizacija je v zadnjih dveh mesecih obravnavala aktualne gospodarske in politične probleme podjetja. Nadalje: aktivnost komisij, delo organov upravljanja, ter delo sindikalnih podružnic enot. Siroke in hkrati poglobljene razprave na sejah Izvršnega odbora sindikalne podružnice, so dale tudi zaključke in priporočila tako organom upravljanja, kakor tudi smernice za čimboljše delo sindikalne organizacije pri reševanju nakazanih problemov.

Tako je na tretji redni seji izvršnega odbora sindikalne podružnice bilo obravnavano: aktualni gospodarski in politični problemi podjetja. Uvodoma je bila nakazana problematika gospodarstva podjetja, problemi notranje delitve, informativna služba, decentralizacija ter odgovornost sindikalne organizacije za pravilno delitev čistega in osebnega dohodka. V razpravi je bilo poudarjeno, da je premajhno sodelovanje med obrati, da je informativna služba slaba. Že pred leti je bilo predlagano, da bi vprašanje informativne službe rešilo centralno ozvočenje. Imelo bi to prednost, da bi seznanjali vse obrate enotno. Seveda je za centralno ozvočenje potrebna pravilna organizacija

strokovne službe, ki bo vse podatke analizirala v taki obliki, da bi bila celotnemu kolektivu razumljiva.

Mnogo je problemov, (konkretni primer: decentralizacija) ki si jih člani kolektiva napačno tolmačijo. Za člane delavskega sveta naj se v bodoče pripravljajo podrobne analize o vseh problemih podjetja.

Ugotovljeno je, da se velikokrat napačno tolmačijo predlogi in sklepi izvršnega odbora in zato se bo moralo v bodoče kontrolirati prenašanje sklepov, oziroma predlogov na kolektiv. Nekateri napačno razumejo revizijo pravilnika o delitvi čistega in osebnega dohodka. Komisija nima nalogo ponovno ocenjevati delovna mesta, temveč, da ugotovi podatke v proizvodnji, vrednost, gibanje osebnih dohodkov po ekonomskih, obračunskih in predračunskih enotah ter te analize posreduje kolektivu. Pravilno pa je, da sindikalna organizacija pregleda, če so se vse stvari pravilno odvijale. Vprašanje zaposlitve bolnih delavcev — invalidov, naj se reši tako, da se jih zaposli na delovna mesta, za katera so sposobni.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Piše: Tugomer Voga

NAPREDEK GOSPODARSTVA IN

Organizacija proizvodnega gospodarstva v naši deželi temelji na principu samoupravljanja v podjetjih po neposrednih proizvajalcih. Tak družbeni sistem sodi v najvažnejše pridobitve naše družbene ureditve. Organi delavskega samoupravljanja oziroma delovni kolektivi so nosilci in izvrševalci vseh pravic, ki omogočajo izvajanje vodenja gospodarske organizacije tako, da dejansko odločajo sami proizvajalci v vseh bistvenih elementih gospodarske in tehnične proizvodne dejavnosti svojega podjetja. Na ta način zajame delavsko samoupravljanje posredno ali neposredno celotno proizvodnjo in finančno dejavnost ali poslovanje podjetja, s čimer prevzamejo organi samoupravljanja skupno s proizvajalci tudi finance, vodenje, izvajanje operativnih nalog ter izvrševanje kontrole.

Naši delovni kolektivi določajo in vodijo ustrezno gospodarsko politiko podjetja, ki se zlasti odraža v naslednjem:

— v uresničevanju zasnov proizvodnega plana;

— v vodenju kadrovske politike;

— v politiki nagrajevanja;

— v uresničevanju zasnov, načrtov za rekonstrukcije in razširitev podjetja;

— v gospodarjenju z določenim delom sredstev presežnega dela.

Načela delavskega samoupravljanja narekujejo take organizacijske oblike, ki pogojujejo najustreznejšo možnost razvoja gospodarske organizacije.

RAZVOJ ORGANIZACIJE DELA V INDUSTRIJI

Izgradnja naše industrije v po vojnem času je napredovala v večjem tempu kot je to v svetu običajno, zaradi te okolnosti pa je organizacija dela nekoliko zaostajala za tempom izgradnje, ker samih metod in oblik organizacije dela nismo mogli tako hitro graditi zaradi pomanjkanja industrijske tradicije.

Prvo obdobje razvoja do I. 1955 je značilno zaradi intenzivne izgradnje naše industrije, pri čemer se je vodilo računa predvsem o planskih odnosih tako, da bo

zgrajena industrija predstavljala zaokroženo gospodarsko celoto. V tem obdobju organizacija dela v industrijskih podjetjih ni bila na višini in se je odražala v raznih oblikah. V starih tovarnah je organizacija dela počivala na starih izkušnjah iz predvojnega doba, novo zgrajene tovarne pa so organizacijo dela povzele po že znanih izkušnjah sorodnih podjetij ali pa se je ta deloma prenesla iz tuje prakse kot nujna posledica tega, da smo nekatera podjetja prevzeli bodisi kot reparacije ali pa da smo investicijski program nabavili v tujini.

V tem času je izredno pomembna ukinitvev administrativnega upravljanja podjetij in uvedba delavskega upravljanja. Izročitev podjetij v samoupravljanju po delovnih kolektivih ter samostojno izstopanje na domačem in tujem tržišču je rodila novo pobudo za razvoj organizacije dela in praktično od tega časa postaja le-ta notranja potreba slehernega delovnega kolektiva.

Čeravno do leta 1955 ne moremo govoriti o višji stopnji orga-

nizacije dela, se je kljub temu že pokazala potreba za čim boljše pripravo v proizvodnji s tem, da se neposredni proizvajalci oprostijo pripravljanih del, da se izvedejo boljše delitve dela na splošno ter na vzpostavljanju raznih funkcij v podjetju, kar je že vse osnova industrijski organizaciji dela.

Že Lenin je poudaril v svojem delu »Velika iniciativa«, da delavski razred predstavlja in ustvarja višji tip družbene organizacije dela. Socialistična koncepcija organizacije dela se mora torej naslanjati na plan, ker vemo, da je le-ta objektivna nujnost socialističnega družbenega razvoja. Prav tako pa izhaja ta koncepcija od človeka kot osnovnega faktorja. S človekom moramo računati kot z zavestnim činiteljem in upoštevati tudi njegovo sposobnost, da razvija in izboljšuje proizvodne procese.

Razumljivo je, da takšna stališča nudijo v večji meri možnost za lažje reševanje problemov organizacije dela. Računajoč na popolno podporo delovnega kolekti-

va in njegovo iniciativo v izboljšanje proizvodnje, mora biti organizacija dela v naših pogojih široko decentralizirana v pogledu reševanja proizvodnih in gospodarskih nalog.

Od dobre organizacije dela zahtevamo, da zadosti naslednjim pogojem:

— da je učinkovita in da omogoči vsklajevanje vseh možnosti podjetja za izvrševanje gospodarskih nalog;

— da je lahko učinkovita, mora biti enostavna, logična in sposobna, da se vse stvari pravilno postavijo;

— da je dinamična, ker je potrebno, da omogoči reševanje problemov v vsaki situaciji, ki se pojavlja v toku izvrševanja zadanih gospodarskih nalog;

— da je ekonomična, kar pomeni, da v vseh svojih predpostavkah izhaja iz principa čim boljše racionalizacije in da pri tem ne zanemarja tako imenovane malenkosti, katere ravno največ obremenjujejo proizvodnjo.

Pravilno postavljena organizacija dela predstavlja osnovni po-

NAŠE NALOGE

(Nadaljevanje s 1. strani)
je prav, da organi upravljanja o tem izrečejo svoje mnenje in sprejmejo ustrezne sklepe pri reviziji pravilnika o formiranju in delitvi osebnih dohodkov.

Zelo resno je vprašanje izgube delovnih dni, saj poleg dopustov znaša ta izguba zaradi bolovanj okrog 6% ali 110 ljudi dnevno. Zavedamo se, da ima težka industrija povsod večje izgube zaradi bolovanj in nezgod kot ostale panoge, vendar ugotavljamo istočasno, da so te izgube večje v manjši meri tudi na račun tistih, ki prihajajo v podjetje po postranski zaslužek, osnovna dejavnost pa je usmerjena drugam. Pri tem ne moremo prezreti, da kolektiv žrtvuje letno preko 30 milijonov za prevoze z najboljšo željo, da bi delavci prihajali na delo spočiti, vendar je v več primerih doseženo nasprotno, da so s tem posamezniki pridobili na času za svojo, kot že rečeno osnovno dejavnost, za delo v podjetju pa nimajo več dovolj moči. Jasno mora biti vsakomur, da bomo svoj osebni položaj in položaj kolektiva izboljšali le tako, da bomo vlagali vse razpoložljive sile v podjetju, ne pa na opisan način.

Organizacija ZK bo skupno z organi upravljanja in vodstvom podjetja dosledno izvajala stališča, ki so nakazana na III. in IV. plenumu, ter se odkrito spoprijela z vsemi tistimi, ki iz kakršnih koli razlogov ne morejo gojiti čuta za kolektivno izvrševanje družbenih obveznosti.

Posebno vprašanje predstavlja za vse ekonomske enote izvrševanje naročil v predvidenem času. Razmere na tržišču so se bistveno menjale, mi pa tem spremembam nismo vedno dosledno sledili. Zamujen rok povzroči izgubo za daljšo dobo ali celo za vedno, prav tako tudi nekvalitetni izdelki. Tehnična operativna bo morala svoje naloge opravljati z večjo skrbjo in tudi odgovarjati za morebitne neopravičene spodrsilaje pred celotnim kolektivom. V organiziranem podjetju so tolerance za spodrsilaje zelo ozke, ki jih moramo dosledno spoštovati.

Kljub temu, da obstoja posebna stimulacija za racionalizacije, tehnične izboljšave in novatorstvo, nismo uspeli spodbuditi širšega kroga članov kolektiva, zlasti tehničnega kadra, ki naj bi prvi dal predloge in s tem spodbujal tudi druge.

Kadar govorimo o tehnološki disciplini, ki jo nujno moramo z vzgojo, deloma pa s posebnimi ukrepi, ki so v skladu s pravili podjetja še bolj uvrstiti, mislimo tudi na medsebojne odnose. Razumljivo je, da se mora ne

samo član ZK, ampak vsak član naše družbe, posebej pa izobražen človek zavedati bistva naše družbene ureditve in spoštovati slehernega sodelavca takšnega kakršen je, mu nuditi pomoč pri njegovi izobrazbi ter ga pri morebitni zaostalosti spoštovati, če je le pošten. Dolžnost nas vseh je, posebej pa političnih organizacij, da vedno gojimo in utrjujemo pravilne odnose, obenem pa odločno preganjamo tiste, ki te odnose kalijo. Vsak član naše družbe zasluži svoje mesto, zato naj se ga tako obravnava, pri tem pa upošteva pravično njegov delež, ki ga ima pri naših skupnih pridobitvah.

Ena najvažnejših nalog vodstva in organizacij ZK je v razvijanju in afirmaciji dela organov delavskega samoupravljanja. Obratnim delavskim svetom moramo nuditi vso pomoč, da bodo v polni meri zaživeli in se zavedali odgovornih nalog, ter jih samostojno po lastnem preudarku v skladu z interesi kolektiva in posameznikov z vso odgovornostjo tudi reševali. Osnovna dejavnost naj bo dobro gospodarjenje enote, ki s svojimi uspehi vpliva na osebni in družbeni standard. Bolj kot kdajkoli doslej se mora upoštevati upravičena kritika, dobri predlogi, mnenja in težnje, ki prihajajo iz vrst proizvajalcev.

Ugotovitev, da politična razgledanost še vedno ni na ustreznih stopnjah, sicer ni nova, je pa v tem času razgledanost nujno potrebna, kajti težko je slediti vsem gospodarskim spremembam v našem družbenem razvoju, če istočasno ne sledimo političnim ciljem. Organizacija ZK bo tudi v bodoče skrbela za izobraževanje svojih članov s predavanji, krajšimi tečaji, deloma tudi preko večernih in drugih političnih šol.

Številni problemi v podjetju se lahko hitreje in bolj rešujejo ob tesnejšem sodelovanju med organizacijo ZK, sindikalnimi odbori, obratnimi delavskimi svetovi in vodstvi posameznih enot in oddelkov, če smo politično dovolj razgledani. Zato bo ena od bodočih nalog organizacije ZK in vodstva podjetja, da bodo vplivna delovna mesta zasedali strokovno najbolj sposobni in politično razgledani člani kolektiva. Ločeno obravnavanje in reševanje naših skupnih problemov otežkoča delo in večkrat povzroča za naše gospodarstvo in odnose težje posledice, ki jih pred celotnim kolektivom in družbo ne moremo več zagovarjati. Boršič Avgust

AKTIVNOST SINDIKALNE ORGANIZACIJE

(Nadaljevanje z 2. strani)

Ugotovljeno je tudi, da se v enotah še ne kaže zadovoljiva aktivnost sindikalnih odborov, ter bodo morali člani izvršnega odbora pojačati delovanje v enotah, ter na ta način spraviti delo na tekoče.

Iz tega nakazanega gradiva je sekretariat izvršnega odbora izdelal konkretne predloge za boljše delovanje organov upravljanja. Na seji dne 7. 6. 1962, so bili sprejeti med drugim naslednji predlogi:

1. Za poedine točke zasedanj naj pripravijo material ustrezne službe v podjetju, na zasedanjih pa naj jih tolmačijo poročevalci komisij po predhodni proučitvi.

2. Seje upravnega odbora naj bi bile redno vsak teden, zasedanje delavskega sveta podjetja pa enkrat mesečno.

3. Nujno je, da se delovanje obratnih delavskih svetov usmerja. Ugotavlja se, da bi morali s temi organi imeti mesečna posvetovanja, na katerih bi izmenjali izkušnje ter sprejeli smernice dela.

4. Delovne konference po enotah ne uspevajo. Zamisljeno je, da naj bi bile pred zasedanjem obratnega delavskega sveta, vendar člani niso točno seznanjeni s potrebnimi analizami in podatki svoje enote. Nujno je, da v bodoče obratni delavski sveti vsebinsko začnejo reševati problem obrata: ekonomičnost, produktivnost, delitev čistega dohodka, trošenje sredstev itd. Posamezne službe podjetja pa obvestiti, da potrebne pokazatelje pravočasno in pravilno posredujejo.

5. Da bo vsaj 3 dni pred zasedanjem upravnega odbora vsem članom predložen dnevni red z vsemi potrebnimi pokazatelji. Slučajno in na hitro pripravljene točke dnevnega reda se ne bodo obravnavale.

6. Po seji upravnega odbora je treba dostaviti zapisnike razprav obratnih delavskih svetov, da bodo na podlagi materiala lahko dali svoje mišljenje in predloge.

7. Od strokovnih služb se bo zahtevalo točne pokazatelje, da se ne bo dogajalo, da morajo obratni preko političnih linij nakazovati napake, katere bi gospodarske analize preko svojih instrumentov morale izslediti.

Peta redna seja izvršnega odbora sindikalne podružnice z dnevnim redom: gospodarjenje v

podjetju za obdobje od januarja do junija. Veliko čistega in osebnega dohodka, disciplina v podjetju, poročilo komisij in poročilo

lo nadzornega odbora o finančnem poslovanju sindikalne podružnice, je postavilo izvršni odbor pred konkretno obravnavo.

Sindikalni aktiv in mladinska organizacija redno spremljata dogajanja v gospodarskem in političnem življenju kolektiva

Nekaj novosti iz predpisov o zdravstvenem zavarovanju

V novih predpisih zakona o zdravstvenem zavarovanju je precej novosti. Najpomembnejše so naslednje:

— zavarovanci morajo prispevati del stroškov za zdravila in sicer po 60 din za vsako zdravilo, ne glede na njegovo vrednost. Prav tako bodo, po odredbah vsake republike posebej, morali v bodoče prispevati k stroškom za prehrano in nastavitve ob priliki zdravljenja v raznih zdraviliščih.

— lestvica nadomestil za osebne dohodke se bo spremenila, kakor sledi: 80% za prvih 7 dni bolezenskega dopusta, 90% za čas od 8. do 60. dne in 100% za čas od 61. dne dalje.

— za čas, ko se zavarovanci zdra-

vijo v bolnišnicah ali klinikah, prejemo nadomestilo (hranarino): 60% če nimajo družinskih članov, 80% z enim družinskim članom, 90% z dvema družinskima članoma in 100% s tremi ali več družinskimi člani.

Gornje velja pod pogojem, da je zavarovanec pred boleznijo 6 mesecev nepretrgoma zaposlen. Spremeni se tudi več predpisov, ki bodo močno prizadela podjetja. Najvažnejše:

— podjetja bodo doslej morala izplačevati nadomestilo za osebne dohodke za 30 in ne več samo za 7 dni bolezenskega dopusta. Novi predpisi se razen prispevka za zdravila — še ne izvajajo, vendar bodo v kratkem zaživeli tudi v praksi.

Zahvala in priznanje

Organizacijski komite za prireditve metalurških iger v času od 28. 6. do 3. 7. 1962 je podelil zelo odgovorne naloge posameznim članom komiteja. Vsi člani so naloge v redu izvršili, posebno priznanje pa zaslužijo tov.: Tine

Veber, Pavle Stefančič, Stane in Sonja Ocvirnik, Aleksander Kranjc, Srečko Kranjc in Franc Rozman. Imenovanim in ostalim članom organizacijskega komiteja kakor tudi vsem vodjem ekip in športnikom za uspešno opravljeno delo najlepša hvala.

VLOGA DELAVSKIH SVETOV

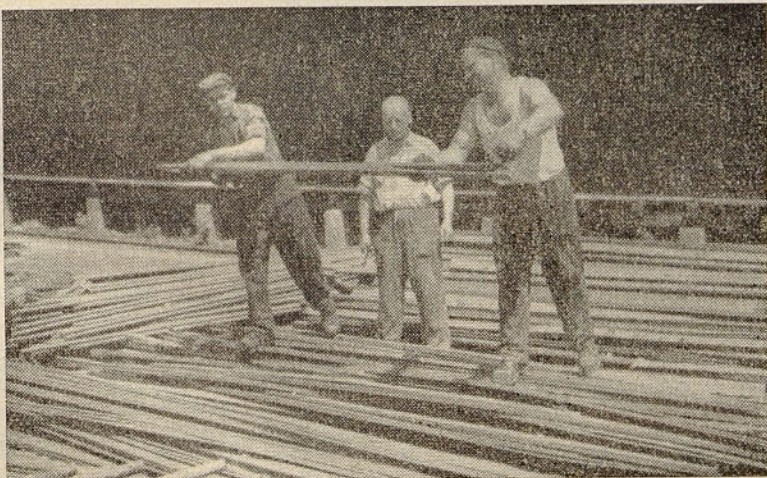
goj za dobro vodenje proizvodnje in garancijo za njen uspešni razvoj. Zaradi tega moramo operativno vsklajevati vse delovne procese in stalno skrbeti za njih neprekinjenost. Osnove tem principom pa so podrobno izdelani proizvodni programi, ki morajo vsebovati tudi posamezne delovne procese dela in ukrepe za čim uspešnejšo izvedbo.

Največja ovira za hitrejši razvoj organizacijskih metod naših podjetij je pomanjkanje ožje specializiranega strokovnega kadra, kateri bi se moral prvenstveno ukvarjati s problemom priprave proizvodnje in pri tem koristiti vse sodobne izsledke metod dela. Praksa je pokazala, da je lažje kupiti stroje in naprave, zgraditi nove tovarne, kakor pa osposobiti kader v razmeroma kratkem času, ki bi lahko koristil sodobne metode organizacije dela.

Novo razdobje v izgradnji naše industrije prične z letom 1955, ko je težišče prenešeno v prvi vrsti na rekonstrukcijo obstoječih podjetij. Vzporedno s to rekonstrukcijo so izvršene tudi organizacijske

spremembe v proizvodnji, denarna sredstva za omenjene rekonstrukcije pa bi se dajala v obliki posojil pod pogojem, da je rekonstrukcija gospodarsko upravičena. Podjetja so bila zaradi te-

ga prisiljena, da uvedejo določene izboljšave na delovnih mestih, da izvršijo racionalnejšo delitev dela, kar je imelo za nujno posledico izboljšanje nivoja organizacije dela v industrijskih podjetjih.

Delo na skladišču valjanih izdelkov

Značilen za to obdobje je razvoj avtomobilske in strojne industrije, ki pa je imel tudi dalekosežne organizacijske posledice v našem gospodarstvu z ozirom na značaj te ožje specializirane proizvodnje. Značilno za omenjeni industriji je, da sta ožje specializirani in organizirani na principu velike serijske proizvodnje in da imajo ta večja matična podjetja veliko število kooperantov, kar zopet zahteva večje število ožjih specializiranih manjših podjetij. Omenim nekaj primerov: TAM Maribor, »Crvena zastava«, Kragujevac, Industrija motora v Rakovici, Tomos, ITM, FAP, »Iskra« Kranj in še druga. Vsa ta podjetja so tako organizirana, kot je bilo omenjeno in imajo več 100 kooperantov, ki so v svoji proizvodni dejavnosti ožje specializirani, zaradi česar nastane nova delitev dela, skrčevanje asortimana v proizvodnji, kar omogoča

prehod na veliko serijsko proizvodnjo.

Tako organizirana industrija in način proizvodnje omogočata lažje uvajanje organizacijskih ukrepov, višjo stopnjo organizacije dela, logičen rezultat pa je cenejša proizvodnja in večja storilnost.

Po letu 1955 je pomemben porast industrijske proizvodnje in znaša indeks povečanja obsega proizvodnje v letu 1958 v primerjavi z letom 1953 190, produktivnost dela za isto razdobje 117, zaposlitev pa 163 za celotno industrijo. Če upoštevamo, da je produktivnost dela razmeroma dobro merilo nivoja organizacije, potem vidimo na podlagi doseženega indeksa, da obstajajo velike rezerve za povečanje produktivnosti dela kakor tudi, da se organizacijski ukrepi za intenzivnejše izkoriščanje kapacitet ne izpolnjujejo v dovoljni meri.

(Dalje v naslednji številki)

Za boljšo kvaliteto

Težnja proizvajavca je, da zadovolji kupca tako v ceni in terminu, kakor tudi v pogledu kva-

iskave, iz katerih se je razvil, kot ugoden, aparat »feroflux«, ki je zlasti značilen za odkrivanje no-

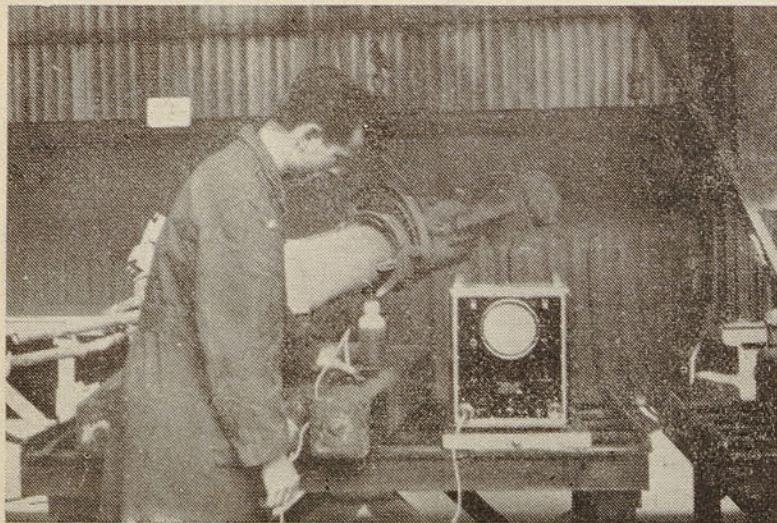
s pomočjo ultra kratkih zvočnih valov, ki se prebijajo skozi stene odlitkov in v kolikor naletijo v svoji poti na vključke kot so luknjičavost, razpoke in podobno, se predčasno odklonijo, sicer pa sledijo odboji od hrbtni strani preiskovanega predmeta.

Pri ultrazvoku gre za zelo kratke zvočne valove, ki jih naše uho ne zaznava. Aparat te valove proizvaja in jih v željeni smeri imitira nato pa odbite ponovno zaznava ter prikaže na ekranu.

Poleg preiskave homogenosti omogoča ultrazvok s pomočjo merjenja moči dušenja valov tudi kvaliteto materiala kot je na primer pri valjih bela plast in podobno.

Podoben aparat je tudi nabavila naša železarna pri firmi Kretz v Avstriji. Namenjen je predvsem za odkrivanje pod površinskih napak v litini in deloma tudi v jeklu. Naša želja je, da bi aparat, ki ga trenutno že uvajamo v delo, čim bolj služil namenu, za katerega je bil tudi dobavljen.

Milan Žibret

Preiskava ingotov z ultrazvokom

litete. Za doseg kakovosti in varnega poslovanja so potrebne poleg izkušenj proizvajavca tudi posebne metode in naprave za preiskave, ki jih vključujemo v poglavje defektoskopije materiala.

V večini primerov je temeljila dosedanja preiskava na izboru vzorca, ki je bil preiskan na podlagi porušitve. S tem je bila preiskana le neznatna količina proizvodnje, ki je služila kot kriterij za celotno serijo.

Novejše metode, s katerimi bi lahko dosegli boljši pregled nihanja kvalitete proizvodnje, predvsem na podlagi homogene strukture materiala so magnetne pre-

tranjih napak (razpoke) na valjanim in drugem materialu.

Z uvedbo sevalne defektoskopije je bil storjen korak dalje. Rentgenski (X) žarki presejajo tanjše stene, s čimer se odpira možnost odkrivanja pod površinskih napak. Te preiskave so se z uvedbo radioaktivnih izotopov kot so kobalt, iridij, cezij še poboljšali. Ti izvori izžarevajo prodornejšo gama žarke, ki imajo večjo možnost presevanja debeline materiala, in sicer 200 mm in še več v zavisnosti od jačine izvora.

Tudi preiskave s pomočjo ultrazvoka so zasedle svoje mesto. V tem primeru preiskujemo izdelke

DOPOLNILO

V valjarni je bila pred leti na potisni peči zaradi nevarnosti plin opozorilna tabla s sledečim napisom:

POSTAJANJE OKOLI PEČI JE PREPOVEDANO!

Nekdo je s kredo pripisal:

Velja za maj, junij, julij, avgust.

Priznanja našim šoferjem

Šoferji in avtomehaniki v Sloveniji slavijo vsako leto 13. julij — svoj praznik, kot spomin na dan iz NOB, ko so šoferji — partizani opravili pomembne naloge.

Danes družba visoko ceni napore šoferjev in avtomehanicov, ki dajejo svoje sile v splošen napredek, posebno pa za napredek cestnega prometa tako v pogledu varnosti, na cestah in vzdrževanju vozil. Ob takem prazniku podeljujeta Združenje šoferjev in avtomehanicov in Državni sekretariat za notranje zadeve priznanja najboljšim šoferjem in avtomehanicom.

Letos sta to priznanje dobila tudi dva naša člana kolektiva in sicer:

Tov. Gornik Ivan, delovodja avtooddelka je na sprejemu ob Dnevu šoferjev na sedežu ObLO Šentjur sprejel diplomu in znak za vzornega voznika od Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS, kot vzoren voznik motornih vozil, za tovariški odnos v prometu in za varno vožnjo. Tov. Gornik je udeleženec NOB. Bil je borec tankovske enote, kot šofer. V Železarni Store pa je od leta 1947.

Drugi zaslužni šofer, ki je dobil srebrni znak Združenja šoferjev in avtomehanicov LRS je tov. Belcer Alojz, katerega mu je bilo podeljeno to priznanje za njegovo vestno upravljanje in vzdrževanje vozila, kakor tudi za discipliniranost v cestnem prometu. V našem kolektivu je od leta 1948.

Kot tretji šofer, ki je prejel posebno priznanje in sicer od Tovarne avtomobilov »Crvena zastava« iz Kragujevca, je tov. Kranjc Stanko. Za prevoženih nad 80.000 km brez generalnega popravila ter brez karambola, mu tovarna podeljuje ročno uro in diplomu.

Tem vzornim šoferjem bi lahko sledili vsi, tako poklicni, kot amaterji. Mi pa jim želimo še v naprej varno vožnjo ter jim ob tej priliki iskreno čestitamo.

-ek

Nagrajeni šoferji Belcer, Gornik in Kranjc

TEHNIČNI PODLISTEK — TEHNIČNI PODLISTEK — TEHNIČNI PODLISTEK — TEHNIČNI PODLISTEK — TEHNIČNI PODLISTEK — TEHNIČNI PODLISTEK — TE

KISIK - NEVAREN PRIJATELJ

Kisik je od elementov, ki sestavljajo zemeljsko skorjo, najpomembnejši. Posebno pozornost pa moramo posvetiti zračni plasti, ki obdaja zemljo. Zrak vsebuje 20,9 vol. % kisika. Toliko kisika vsebuje zrak v splošnem z odstopanji, ki znašajo le nekaj stotink procenta. Do višine ca. 50 km se takšno stanje bistveno ne spremeni. Šele v večjih višinah nastopajo spremembe, tako je v višini ca. 100 km vedno več kisika v atomski obliki.

Skupno z 78,10 vol. % N₂, 0,93 vol. % Ar in 0,03 vol. % CO₂, sestavlja kisik atmosferski zrak. V tej plinski mešanici živijo ljudje in živali in pri tem ima kisik glavno nalogo za ohranitev življenja. Pri dihanju prihaja kisik s pomočjo pljuč v kri, kjer ga prevzame hemoglobin ter tvori oksihemoglobin. Ta potuje po krvi v vse dele človeškega telesa. O₂ se srečuje s hrano, katera je prešla v kri (škrob in sladkor) in nastaja počasno zgorevanje (oksidacija) z nastankom toplote in energije, katera je nujno potrebna človeškemu organizmu za življenje. Proizvodi tega zgorevanja so v bistvu isti kot pri izgorevanju premoga, lesa, olja in podobno: ogljikova kislina (CO₂) in voda. Del produktov se izloča z izdihavanjem. Približno 1/5 kisika se pri dihanju porabi, izdihani zrak pa ima še ca. 16% kisika in 4,5 vol. % CO₂. Odrasel človek porabi, odvisno od njegove dejavnosti, precejšnje količine kisika:

v sedečem stanju	0,25 litrov O ₂ /min
hitra hoja	1,50 „
težko delo	2,0 — 3,0 „

Kisik pa uporabljajo poleg živih bitij na zemlji tudi živa bitja v vodi. V vodi se topita kisik in dušik, vendar kisik bolj, tako, da ga je v primerjavi z atm. zrakom več.

Tako se torej zmanjšuje vsebnost O₂ v zračni plasti zaradi porabe kisika za živa bitja in za zgorevanje v industriji, obrti in gospodinjstvu, ter zvišuje vsebnost CO₂. Vendar pa se vsebnost O₂ v atmosferi kljub temu spreminja le za nekaj 1/100 %. Kje je temu vzrok? Vzrok temu je v naravnem procesu — asimilaciji, pri kateri se obratno proizvaja kisik in porablja ogljikova kislina (CO₂) ter je tako vzpostavljane ravnovesja v porabi kisika. Pri asimilaciji se s pomočjo klorofila, sončne svetlobe in rastlinskih celic veže CO₂ iz zraka in pretvori v CO. Pri tem tvori rastlina iz CO škrob, sladkor in celulozo (ogljikove hidrate), kisik pa oddaja v atmosfero.

Kisik je kot kemični element zelo aktiven. Veže se skoraj z vsemi ostalimi elementi. Spojine s kisikom imenujemo okside. Odporni proti kisiku so le žlahtni plini in več ali manj nekatere žlahtne kovine. Zaradi omenjenega je kisik v tehniki zelo pomemben, obenem pa tudi nevaren. Kisik sam ne gori, vzdružuje in pospešuje pa gorenje. Vsaka vrsta gorenja je torej pretvorba s pomočjo kisika ter jo imenujemo oksidacija.

Najpočasnejša oblika oksidacije je dihanje. Zelo važna pretvorba iste vrste je rjavenje železa. Omenjena procesa se odvijata pri normalni temperaturi, s prostim očesom ne opazimo pri tem nastajajoče energije. Drugače pa je, če se pri oksidaciji nastala toplota ne odvaža. Primer za to je samovžig premoga. To se odvija v normalnem zra-

ku, ki vsebuje le ca. 21 % O₂, ostalo pa je dušik, ki zavira ta kemični proces. Če pa dušika ni ter je na razpolago samo kisik, bo proces oksidacije potekal mnogo hitreje in bolj intenzivno. Posebno pomembno je to za oksidacijo s plamenom — zgorevanje. Že pri zgorevanju z zrakom nastaja energija, katero občutimo v obliki vročine. V čistem kisiku pa poteka vsako zgorevanje občutno hitreje.

Nazorno je možno prikazati nevarnost pri uporabi kisika s sledečim primerom: košček blaga zažgemo v zraku. Gori z mirnim in malim plamenom, če pa dovajamo čisti kisik, nastane svetel in vroč plamen, ki v trenutku »požre« vso tkanino.

Hitrost zgorevanja v normalnem zraku je ca 0,7 cm/sek, hitrost zgorevanja v kisiku pa znaša ca. 40 cm/sek in je torej 57 krat hitrejša. Goreči kos lesa ali žareči kovinski delec bo težko povzročil vžig delovne obleke; nastalo žarenje lahko hitro zadušimo. Veliko večja nevarnost pa nastane, če zrak vsebuje več kisika kot normalno. Zato je osnovni varnostni predpis sledeč:

— kisik ne smemo uporabljati za obogatitev zraka,
— komprimirani kisik se ne sme uporabljati namesto komprimiranega zraka.

Nepazljivost pri delu s kisikom lahko privede do takšnih posledic

Prepovedana je uporaba kisika za aparate za brizganje barv, za odstranjevanje opilkov, prahu itd. Posebno strogo je prepovedana uporaba kisika za prepihanje oblek. Preprečiti je potrebno tudi dovajanje kisika v prostore in posode, kjer se vršijo razna popravila ter je zrak slab; na primer kanali, kotli in podobno.

Da spoznamo polno nevarnost pri uporabi kisika, moramo spoznati najhitrejšo obliko oksidacije — eksplozijo. Pri eksploziji nastajajo vedno plini in pare in to tako hitro, da nimajo dovolj časa da bi se odvajali v širšo okolico. Nakopičijo se v okolici eksplozijskega mes-

ta ter povzročijo hiter dvig pritiska. Posledica hitrega dviga pritiska je zvišanje temperature. Nadaljna posledica tega pa je, da se na eksplozijskem mestu vsi kemični procesi mnogo hitreje odvijajo, saj že dvig temperature za 10° C povzroči, da se reakcijska hitrost podvoji. Že pri eksploziji v atm. zraku se razvije znatna vročina in velika reakcijska hitrost, ob višji koncentraciji kisika pa se eksplozija še mnogo bolj pospeši in eksplozijski proces se tako naglo odvija, da je tlačni (rušilni) val hitrejši od zvoka (332 m/s). V tem slučaju govorimo o detonaciji, ko nastopijo detonacijska nihanja, ki znašajo lahko tudi 1—4 km/sek.

Takšna vrsta detonacije lahko nastane s tekočim kisikom, če se veže z ogljikom v primerni obliki. Če na primer prepojimo lanen snop s fino zmletim ogljem ali s sajami, dobimo predmet z zelo veliko površinsko afiniteto. Če takšen snop namočimo v tekoči zrak, nanesa le-ta od petkratni lastni volumen tekočega zraka. Ker pa ima N₂ nižje vrelišče kot O₂, N₂ pri lahнем ogrevanju izpari, in končno ostane samo kisik ter tako dobimo snov — ogljik z veliko površino nasičeno s kisikom, ki ima ime oksilikvit ter je poznan kot nevarno eksplozijsko sredstvo.

Z omenjenega lahko vidimo, kako moramo paziti, da ne pride kisik v stik s snovmi, ki imajo ogljik, to je predvsem z olji in mastmi pa tudi s tekstilom vseh vrst, ker vsebuje tekstil veliko ogljika in je še poleg tega močno porozen. Osnovne zahteve pri delu s kisikom so torej: čista in nemastna obleka, čisti in razmaščeni priključki in ventili za O₂.

Poraba kisika je danes v industriji že vsesplošno vpljana. Kisik se uporablja indirektno iz jeklenk ali pa direktno preko kisikovih instalacij. V zadnjih letih so veliko kisika uporabljali v metalurgiji in to v jeklarstvu, li-varstvu pa tudi v plavzarstvu.

Kako kisik proizvodimo?

Tekoči zrak je mešanica dušika in kisika kot normalni atm. zrak. Obe komponenti imata pa različno vrelišče. Dušik vre pri —195,8° C, kisik pa pri ca. —183° C. Mešanica (tekoči zrak), katera nima točnega vrelišča, vre pri ca. 193° C. Če segrejemo zmes na primer na —190° C, izpari v glavnem dušik in ostanek je bogatejši na kisiku. Če ta proces večkrat ponovimo, govorimo o frakcionirani destilaciji. V končni fazi dobimo čisti kisik in čisti dušik. Postopek se po iznajditelju imenuje Lindejev način pridobivanja kisika.

Glavne operacije so sledeče:

— komprimiranje in čiščenje atm. zraka,
— utekočinjenje zraka in doseganje za to potrebnih nizkih temperatur,

— ločitev tekočega zraka na kisik in dušik.

Tudi pri proizvodnji kisika na veliko je potrebna vsestranska vestnost in budnost, ker lahko nastopijo nevarne eksplozije. Januarja 1961. leta je nastala v kisikarni v Dortmundu težka eksplozija, katera je zahtevala 14 življenj. Kakšno razdejanje je povzročila, je razvidno iz priložene fotografije.

ing. Zakonjšek Niko

S POTI PO INDIJI

V mesecu maju letos sem skupaj z uslužbencem UJZ odpotoval v Indijo. Po programu bi si morala ogledati državne železarnice, ki so združene v podjetju Hindustan Steel Ltd.: Rourkhela, Bhilai in Durgapur. Vse tri železarnice so gradila tuja podjetja. Imajo pa integralni cikel proizvodnje, kar pomeni, da imajo vsaka lastno koksarno, visoke peči, jeklarne in valjarne.

Rourkhela proizvaja v glavnem ploščate izdelke kot debelo pločevino, vroče valjane trakove, fino pločevino in belo pločevino. Ostali dve železarni valjata profile. Vsaka od njih proizvaja okoli 1 milijon ton ingotov, oziroma 700 do 800 tisoč ton valjanih izdelkov. Poleg teh železarn obstaja še železarna Tata in vrsta manjših.

Najino potovanje po Indiji se je pričelo v glavnem mestu New Delhiju. Tja sva prispela z letalom iz Rima preko Teherana. V Teheranu sva ostala nepredvidoma en dan radi okvare motorja na letalu Boeing 707. Tako sem imel priliko, da si ogledam glavno mesto Perzije in to po zaslugi letalske družbe Air France, ki je

V tem času je vladala v New Delhiju izredna vročina. Termometer je kazal 45°C in več, nad mestom pa je ležala nad 2 km debela plast rdečega prahu. To je bila doba pred monsumom, v kateri tudi tistim Evropejcem, ki žive v Indiji dalj časa storilnost dela pade na minimum. Pokrajina je popolnoma izsušena kot da bi bila požgana in domačini težko čakajo deževje, ker takrat zemlja ozeleni v nekaj urah. V dobi monsuma se iz oblakov vsipajo ogromne količine vode in ceste so v mestih v trenutku zalite z vodo, ker kanalizacija ne zmore teh količin.

Iz New Delhija sva dopotovala v Kalkuto z letalom indijske letalske družbe Air Indija. Tu sva »uživala« podnebje, ki ga vsi geografski učbeniki ocenjujejo za najslabše na zemlji. Tu vlada vročina 35°C in več v senci, zrak pa je nasičen z vlago v taki meri, da se človek počuti kot v parni kopeli. Kalkuta je večmilijonsko mesto. Kakor New Delhi zavzema ogromno površino — za primerjavo naj povem, da traja vož od letališča, ki je na robu mesta pa do centra približno eno uro.

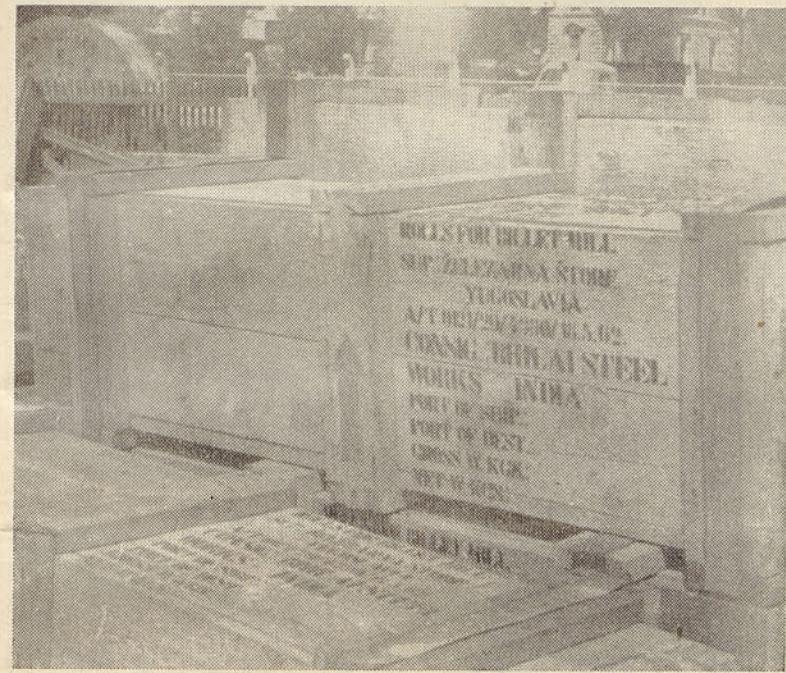
stavnikom tov. Mikolo v železarno Rourkhela. Rourkhela je najmodernejša železarna ter proizvaja 720.000 ton valjanih izdelkov. Fizično delo je omejeno na minimum, ker moderni stroji nadomeščajo človeka. V komandnih kabinah, iz katerih se stroji upravljajo, so hladilne naprave, ki ustvarjajo normalne delovne pogoje. Brez hladilnih naprav si je težko predstavljati normalno delo, kajti temperatura v senci se v Rourkheli dvigne čisto preko 45°C. V železarni se čuti pomanjkanje domačih strokovnjakov in so zato še vedno prisotni nemški strokovnjaki. V Rourkheli imajo Nemci svoje naselje, ki obsega več 10 hiš in v kratkem pričakujejo še 300 Nemcev, ki jih je pozvala indijska vlada. Izgleda, da bo trajalo še več let, predno bodo lahko domačini prevzeli vse službe v tej moderni železarni, ki pa se še vedno bori s težavami pri proizvodnji. Železarna in novo naselje za 7.000 prebivavcev stoji na mestu, kjer je stala prej mala vasica. Okolica je pusta in požgana zaradi velike vročine.

Iz Kalkute v Rourkhelo in nazaj smo se vozili z vlakom. Na tej vožnji se vidi pravo Indijo, to je zemljo, od katere živi 3/4 vseh prebivavcev. Hiše po vaseh so večinoma iz ilovice in prekrivane s slamo. Pred hišami se vidi kmete sedeti, ker ob suši nima pomena obdelovati zemlje. Z obdelovanjem zemlje imajo težave, ker ponekod sploh ne poznajo gnojenja. Velika ovira za gospodarstvo je krava, katero smatrajo v Indiji za sveto žival. Krave se potikajo prosto po deželi in mestu, ter delajo ogromno škodo, od njih pa ni nobene koristi. Na ulicah Kalkute se »sprehajajo« po pločnikih in ves promet se ustavi, kadar ena od njih prečka cesto. Te krave ne poznajo razlike med predmestjem in strogim centrom mesta. Ponoči spe po cestah posamič ali v skupinah.

Indijec se hrani samo z rastlinsko hrano. Poleg krav poštujejo še opice in kače, ki se zato svobodno razmnožujejo. Strupene kače so ponekod velik problem, kakor tudi opice, ki požro precej hrane, predvsem sadja.

Iz Rourkhele sva se vrnila nazaj v Kalkuto in od tu čez dva dni preko New Delhija — kjer sva ostala en dan, da sva podala poročilo naši ambasadi — v Bombay. Bombay je od indijskih mest najbolj podobno evropskim. Tudi to je milijonsko mesto, ki se razprostira ob obali Indijskega oceana. Po mestu se kakor po vseh indijskih mestih pomikajo množice prebivavcev in reka avtomobilov. Klimatski pogoji so ugodnejši kot drugod in tudi tisti, ki ni vajen indijske klime se tu lahko poda peš na ogled mesta.

Bombay je mesto trgovine. V tesnih ulicah stroge trgovske četrti najde kupec vse kar želi. V tem predelu so tudi svetovno znane trgovine s kožami kač in kušarjev in drugih živali. Vsak kdor obišče Bombay si ogleda vrata Indije (slavolok postavljen na obali) in krotilce kač, ki na tem mestu prikazujejo borbo kobre in munga ter ples kobre. Mesto ima še mnogo zanimivosti, toda za ogled ni časa. Vračava se iz Indije z novimi vtisi o deželi, ki nam je še vedno malo poznana. U.

Kot je bilo že večkrat govora v našem časopisu, se je naš izvoz občutno povečal. Med novimi artikli so se pojavili tudi valji, ki jih bomo izvozili v Indijo

vsem potnikom tega letala omogočila ogled mesta in znamenitosti z avtobusi. V New Delhiju sva se javila na naši ambasadi pri trgovskem svetniku, ki nama je priskrbel priporočilno pismo za Hindustan Steel Ltd, ki ima sedež v Kalkuti. Zaradi ogromnih razdalj sva morala potovati z letalom. Ker pa v Indiji potuje mnogo potnikov z letali sva čakala dva dni, da sva dobila prosto mesto. Ta dva dni sva izkoristila za ogled glavnega mesta Indije.

New Delhi je milijonsko mesto, ki se zaradi načina gradnje razprostira na ogromni površini. Novi del mesta je zidan tako, da je vsaka hiša obdana z večjim vrtom in zaradi tega zavzema neprimerno veliko površino. Stari del mesta je zidan normalno kot naša mesta v starih oblikah. Še večjo površino zavzemajo upravne stavbe, okoli katerih so večji parki in celo umetna jezera. Razdalje v mestu so take, da brez prevoznega sredstva ne prideš nikamor. Na razpolago so tri vrste prevoznih sredstev in to: avto-taksi, motor-taksi, (trikolica) in kočije. Mesto ni preveč čisto in mnogi Evropejci ne prenesejo pogleda na nesnago v starem delu mesta. Stanovanjski problem glavnega mesta je zaradi ogromnih množic prebivavstva praktično nerešljiv in zato živi precejšen del prebivavstva na ulici, kjer tudi spe. Prebivavstvo je zaradi nizkega standarda podhranjeno (Indija ima približno 15 krat nižji nanodni dohodek kot visoko razvite evropske države).

Prometna sredstva v Kalkuti so avtobusi, taksi in rikše (vozilo na dveh kolesih, v katero je vprežen človek). Poleg Hong-Konga je Kalkuta edino mesto, kjer človek imenovan kuli prevaža potnika v rikši. Ta skrajno poniževalni posel opravlja v tem mestu približno 60.000 moških in to za minimalen zaslužek. Vendar država tega problema ne more rešiti, ker bi ti ljudje ostali brez zasluzka, če bi prepovedali opravljanje tega poklica.

Drugi dan po prihodu v Kalkuto je stalni predstavnik podjetja Intertrade v Kalkuti, ing. Fux organiziral sestanek z direktorjem in pomočnikom direktorja Hindustan Steel Ltd. Obravnavali smo asortiman in kvaliteto proizvodov indijskih železarn, seveda predvsem tistih, ki so v sklopu Hindustan Steel Ltd. Pri tem smo prišli do zaključkov, da imata Indija in Jugoslavija na razpolago za prodajo težke in srednje profile, medtem ko obe državi nimata dovolj ploščatih valjanih izdelkov za lastne potrebe (to so v glavnem debela pločevina, vroče valjani trakovi in bela pločevina).

Razgovori niso bili tako učinkoviti kot smo pričakovali, ker direktor Hindustan Steel Ltd. kljub temu, da kontrolira in dirigira celotno prodajo in nabavo železarn Rourkhela, Bhilai in Durgapur nima polnomočja za prodajo tistih izdelkov, ki jih Indija uvaža.

Po končanih razgovorih sva se odpeljala skupno z ing. Fuxom in jugoslovanskim trgovskim pred-

ZOPET GASIVCI IZ ŠTOR

Orajna gasivska zveza Celje je organizirala v nedeljo, dne 29. julija v Storah tekmovanje industrijskih gasivskih društev iz celjskega okraja v disciplinah, ki so določene od Mednarodne zveze za gašenje in preprečevanje požarov.

Na tekmovanju so se zbrala društva, ki so na predtekmovanju v svoji občini zbrala vsaj 80% možnih točk, tako, da so se na dan tekmovanja v Storah zbrala

6. LIP Slovenske Konjice. Z rezultatom, ki so ga dosegli gasivci iz Štor, so dokazali, da obvladajo temeljito vse, kar gasivec mora znati.

Po tekmovanju je predsednik Okrajne gasivske zveze Celje, dr. Sok razdelil pokale in diplome in ob tej priliki poudaril, da je Okrajna gasivska zveza ponosna, da bodo prav gasivci iz železarne Štore zastopali Celjski okraj na

Zmagovalna ekipa železarne Štore z osvojenim pokalom in diplomom. V sredi med njimi predsednik Okrajne gasivske zveze dr. Sok

kljub dežju naslednja društva: Emajl Celje, LIP slov. Konjice, Steklarna Rogaška Slatina, Tovarna usnja Šoštanj, Tekstilna tovarna Prebold in železarna Štore.

Tekmovanje je potekalo v dežju, borba za točke med posameznimi ekipami pa se je stopnjevala od discipline do discipline. Gasivci iz železarne Štore so že takoj v začetku dali slutiti, da bodo njihove priprave na tekmovanje zaključene z uspehom. Bolj, ko se je tekmovanje približevalo koncu, bolj je bil očiten naskok, želja tekmovavcev po uspehu je pomegalata, da se je zbir točk tako hitro večal in končno obstal na 1132 točkah, ali na 96% vseh dosegljivih točk, kar je bilo več kot dovolj za osvojitve I. mesta.

Končni vrstni red tekmovalnih ekip je bil takle:

1. Železarna Štore
2. Tovarna usnja Šoštanj
3. Tovarna emajlirane posode
4. Tekstilna tovarna Prebold
5. Steklarna Rogaška Slatina

Naši gasivci pri vajah z novo motorno brizgalno

Razmisli!
Tvoja prva
nezgoda
je lahko
tudi zadnja!

Nekaj o okrepčilnih pijačah

Delavcem, ki so zaposleni v vročih obratih, nudimo okrepčilne pijače v nadomestilo za izgubljene snovi pri izrednem potanju. Kot okrepčilno pijačo smo razdeljevali v smislu odobrenega »pravilnika o zaščitnih sredstvih« v Železarni Štore svoječasnno črno kavo — boljše povedano kavni nadomestek, ki smo ga pred par leti na željo kolektiva zamenjali z zdravilnim šipkovim čajem, katerega se delavci prav radi poslužujejo. Pod zaščitno sredstvo namreč ni razumeti zgolj tehnično zaščito, temveč tudi zdravstveno zaščito in ne le artiklov, ki jih oblačimo in nosimo na sebi, temveč tudi predmete, tekočine in snovi, ki jih uživamo.

Količina čaja se dnevno razdeljuje v mejah odobrenega kvantuma, ki ga je odobrila Delavski svet. Ker bo člani kolektiva zanimalo, koliko se pri nas te popularne »HTV pijače« popije, navajamo mesečno potrošnjo v letu 1961, ki je bila naslednja:

v januarju	11.840 l
v februarju	18.042 l
v marcu	26.315 l
v aprilu	24.820 l
v maju	25.910 l

v juniju	33.440 l
v juliju	27.030 l
v avgustu	20.700 l
v septembru	15.300 l
v oktobru	10.580 l
v novembru	6.400 l
v decembru	6.400 l

Skupaj 226.797 l ali zaokroženo 2.268 hl.

Ako bi dali delavcem na vseh delovnih mestih vročih obratov pripadajočo maksimalno dovoljeno količino okrepčilne pijače, potem bi se smela letna količina porabe čaja najmanj podvojiti.

Dogovorno z zdravstveno službo je bilo pred par leti odrejeno kuhanje čaja in smo še vedno mnenja, da smo dobro izbrali. Da bi bila morda gazirana voda ali pa različni sadni sokki boljši od toplega čaja za razgretega in znojnega delavca, ne bi mogli trditi, čeprav ne zanikamo njih nepriemerne prednosti pred alkoholnimi pijačami. Pri vsem tem pa bi se sicer delavci posluževali mrzle in ne ravno najboljše vode, zlasti pa jabolčnika, o katerem se tako vztrajno vzdržuje pri nekaterih delavcih knilatica, »da daje moč«. Nekateri bi si želeli tudi piva,

zopet drugi bi se navduševali »za nizko procentno pivo« itd.

Uprava Železarne Štore se je pred par leti po temeljitem preudarku ter z odobravanjem vseh obratnih HTV komisij odločila, da se v našem tovarniškem bi-feju ukline vsakršno točenje alkoholnih pijač.

O alkoholizmu kot družbenem zlu, je bilo ob raznih prilikah že toliko govorenja in pisanja v javnosti, da je o tem pač vsaka beseda odveč. Vsak dan se na žalost srečujemo vsepovsod s tem problemom. Poglejmo samo dnevno statistiko prometnih nesreč, pa si bomo takoj na jasnem, da povzroči alkohol v človeku notranje razdejanje, da vodi alkohol v revščino, obup in zapor, da je alkohol glavni vzrok telesnih in zacetnih duševnih boleznih ter socialnega propadanja.

Pri ukrepah za higiensko tehnično varnost delavcev in za zmanjšanje nezgod, je borba proti vsakršnemu alkoholizmu neizbežna. Svetovna statistika kaže, da je 50 % nesreč pri delu provzročitelj alkohol.

Tudi v naši tovarni je alkohol botroval marsikateri nezgodi, čeprav se je morda — ne da bi se komu zamerili, iskala in iznajdljivo našla upravičljivejša okolnost za navedbo glavnega vzroka poškodbe. Značilno pa je, da prav pijanost najraje zamolčimo, s tem pa tudi nehote sami kažemo, da nas je sram in strah pred posledicami. Če bi bilo raziskovanje vzrokov pri nezgodah dosledno povezano tudi z ugotavljanjem vsebnosti alkohola v veku, bi po vsej verjetnosti že samo to dejstvo doseglo svoj namen.

Naj bo kakorkoli, eno drži, da namreč v delavnici, v tovarni ni mesta ne za alkohol, ne za pijanega človeka. Zato je točneje, mošnje in pitje alkoholnih pijač na deloviščih in tovarni vobče zabranjeno.

Prav gotovo se imamo tudi tej okolnosti zahvaliti, da smo v tako izdatni meri znižali nekdanje neprimerno visoko število obratnih nezgod, kar nas je neprimerno stalo, vsled števila odsotnosti iz dela ter izgube na narodnem dohodku.

Razumljivo je, da pri prostrojenjih, kjer se zahteva poleg strokovnega znanja tudi izredna pazljivost, pod vplivom alkohola nujno mora priti do nesreče! Iz vseh navedenih razlogov smatramo, da so koristni gornji ukrepi, ki končno obvarujejo delavca tudi pred nepremišljenim razmetavanjem denarja. Zato mimogrede rečeno bi grešili, če bi samo mislili bodisi iz kakršnih koli nagibov na zopetno obnovo točenja alkoholnih pijač — pa čeprav samo nizko procentnega piva.

Franc Mežek

Dve sliki z Raba

Ko se sonce spušča za stolpe na Rabu, se nekateri pripravljajo na počitek po vročem dnevu, drugi pa odhajajo v mesto, da bi se razvedrili — saj dopust je kratek

Naši najmlajši se verjetno najbolj veselijo lepih dni na soncu, v vodi in na pesku

Praktikanti o sebi NEKAJ MISLI IN VTISOV O POČITNIŠKI PRAKSI

V skladu s perspektivnim razvojem skrbi delovni kolektiv železarne Štore za vzgojo strokovnih kadrov. Kakšen pomen daje temu faktorju je razvidno iz dejstva, da ima zato posebej organizirano službo — referat vzgoje kadrov pri kadrovskem sektorju. Ogromna večina naših študentov, dijakov in študentov preživi mesec dni med počitnicami v podjetju na počitniški praksi.

V kadrovskem sektorju nam referent tov. Uršič rad postreže s podatki. Tako si lahko v nekaj minutah ustvariš sliko o delu in življenju praktikantov in študentov. Pojma praktikant in študent ločim namenoma, ker je v železarni v »sezoni« več praktikantov kot pa študentov, (50 do 60) ker prihajajo ti tudi iz bratskih republik, čeprav niso naši študenti. Slednjih je le 32, ki se bodo smiselno porazdelili na ustrezna delovna mesta v teku 3 mesecev. Od teh 32 mladih ljudi, mladih administratorjev, bodočih tehnikov in inženirjev, ekonomistov in na koncu koncev tudi pravnikov, bi lahko govoril tov. Uršič ure in ure. On je namreč tisti, ki nas zaenkrat od vseh članov kolektiva najbolje pozna, z nami živi in nam skuša po svojih močeh pomagati. Tako je bil z njegovo pomočjo v prejšnjem mesecu organiziran informativni sestanek praktikantov železarne Štore s predsednikom TK LMS tov. Medvedom. Ta je v krajšem nagovoru poudaril

pomen in vlogo mladinske organizacije pri uvajanju mladih ljudi v proizvodnjo. Iz njegovih izjavanj je jasno sledilo, da je ravno organizacija LMS tista, ki naj mladega proizvajavca vzgaja in izobražuje — predvsem na družbeno političnem področju. Kajti danes, ko smo tako v imenovanem prehodnem obdobju, se pravi, ko smo priča izredno razgibanemu, dinamičnemu razvoju družbenih in produkcijskih sil, ni dovolj, da se udeležujejo produkcijskega procesa v šolah pridobljenim znanjem! Upoštevati moramo vse tisto, kar se dogaja izven delavniških in pisarniških zidov — realno življenje. Če hočemo uspeti, napredovati, moramo skupaj s starejšimi tovariši uveljavljati načela decentralizacije upravljanja in demokratizacije odnosov. Zavedajmo se, da smo generacija, ki spremlja načelo »tovarne delavcem«, reintegracijo človekove osebnosti, ki iz objekta proizvodnje postane njen subjekt, (Nadaljevanje na 7. strani)

Ali je staro železo zanimivo?

V tem članku nameravam opisati staro železo, ki se uporablja kot osnovna surovina za proizvodnjo jekla. Čeprav izgleda, da pri tem ni nobene posebnosti, ker gre pač za staro železo, stvar ni tako enostavna — niti s stališča jeklarja, ki to železo uporabljajo, niti ne s stališča »Surovin« in »Odpadov«, ki to staro železo zbirajo, kakor tudi ne s stališča celotnega gospodarstva. Malokomu je znano, da je staro železo celo strateška surovina ter, da ga cela vrsta držav uvaža. Med uvozniki starega železa smo tudi mi.

Z naraščanjem industrije in s povečano proizvodnjo jekla se je pred več desetletji pojavila prva država, ki je imela preveč starega železa. To se danes zdi neverjetno, vendar je bilo tako. Starega železa namreč nihče ni mogel uporabiti, pretopiti pa ga še niso znali. Okrog velikih tovarn, predvsem ladjedelnic, železniških delavnic, remontnih podjetij in drugih, so nastajali veliki kupi starega železa, s katerim niso vedeli kaj početi. To je ponekod n. pr. v Angliji postalo velik problem, da so morale celo oblasti

odrejati prostore, kamor so lahko odmetavali odpadno železo. Najprimernejši za to so bili prepadi, globače, večji jarki in celo morsk obala. Tako so nastala prava pokopališča starega železa. Naraščajoča industrija je povzročala s svojimi železnimi odpadki vse do takrat velike težave, dokler ni Peter Martin zgradil prvo martinovo peč. Surovine za izdelavo jekla sta bila grodelj in staro železo. Z vedno večjimi potrebami po jeklu, je rastlo tudi število peči in s tem seveda naraslo tudi povpraševanje po starem železu. Peter Martin je s svojo iznajdbo povzročil pravo industrijsko revolucijo, saj je ravno z njegovo pomočjo metalurgija jekla silno dvignila proizvodnjo. To staro železo, ki je bilo do takrat le neuporaben material, je čez noč postalo važna surovina, nujno potrebna vedno lačnim martinovkam, ki so ga požirale v vedno

večjih količinah. Od prve 10-tonske peči so se gradile 20, 30, 70, 100 in danes celo 300-tonske martinovke. Potreba po starem železu pa je vedno večja.

Ze pred prvo svetovno vojno, ponekod tudi po njej, so železarne same zbirale to surovino. Danes to nalogo opravljajo specializirana podjetja. Naloga le-teh je zelo zahtevna in se ji pri nas posveča vse premočno pozornosti.

Naša jugoslovanska metalurgija jekla je napravila v zadnjih desetih letih znaten napredek. Zgradili so moderne železarne in tudi stare so se izpopolnile. Nastal je velik napredek tudi v izdelavi kvalitetnih jekel, katera zahtevajo izbrano staro železo. V elektro pečeh se izdelujejo izključno legirana jekla, katera zahtevajo posebno izbrano sortirano in celo predelano staro železo. Vsem tem zahtevam pa naša zbirna podjetja ne zadostijo. Na

tem področju se je naredilo malo ali pa celo nič, za hitrim proizvodnim in kvalitetnim napredkom metalurgije jekla močno zaostaja zbiranje starega železa. Vpliv te ovire je danes tako močan, da že ovira napredek proizvodnje jekla pri martinovih, kakor tudi elektro pečeh. Nujno bo potrebno posvetiti tej panogi večjo pozornost, kot smo jo do sedaj, sicer bomo imeli vedno večje težave s količino in kvaliteto starega železa.

Poglejmo še nekoliko, kaj zahtevamo od starega železa. Staro železo prihaja k nam v različnih oblikah: od velikih kosov, do drobnih ostružkov, strojnih delov itd. V peč pa lahko zakladamo le kose določene velikosti, tako glede razsežnosti, kakor debeline. Večje kose je zato potrebno rezati, da bi kosji bili dovolj veliki za vložitev v jeklarško korito. Ta korita morajo biti

temeljito napolnjena, to je prostornina korita mora biti dobro izkoriščena in s tem vložena teža čim večja. S tem se poveča tudi hitrost zakladanja peči. Drobne kose in pločevino je pa potrebno stiskati v posebni stiskalnici, iz katere dobimo tako imenovane pakete.

Nadalje je pomembno sortiranje sprejetega starega železa. Sortirati ga je potrebno tako glede na velikost oziroma težo in debelino, kakor tudi po kvaliteti. Predvsem je nujno odstraniti vse barvne kovine: baker, svinec, cink, cin, ležajne kovine, medenino, bron itd. To je potrebno iz dveh razlogov. Barvne kovine so dosti dražje in takšno sortiranje pomeni prihranek, še važnejše pa je to, da so te kovine škodljive za kvaliteto jekla in škodujejo tudi peči, ker razjedajo dno ognjišča.

S tem svojim prispevkom sem hotel nakazati le osnovne probleme okoli starega železa, ki pa so dostikrat zelo odločilne za kvaliteto proizvodnje.

Ing. J. R.

Pred medobratnimi tekmovanji

Letošnje metalurške športne igre so pomaknile medobratna športna tekmovanja na jesen. Priprave za medobratna športna tekmovanja so se že začela. V teh pripravah že sodeluje vrsta članov kolektiva. Igrišča so ob popoldnevih zopet oživela. Člani kolektiva se pripravljajo, da bi tekmovanja čimbolj uspela. Treninzi se že odvijajo po razporedu, ki ga je postavila komisija za rekreacijo pri izvršnem odboru sindikalne podružnice. Letos so za to dani ugodnejši pogoji, ker so športni objekti že končani, kar lansko leto še ni bil slučaj ter so morale ekipe iz obratov brez kakršnih koli večjih priprav tekmovati.

V program letošnjih medobratnih tekmovanj, je komisija vključila še dve panogi in sicer: atletiko in kegljanje. To je možno, ker sta bila dograjena dva velika objekta, to je kegljišče in atletska steza. Skupno se bodo obrat letos pomerili v sledečih panogah: atletiki, odbojki, namiznem tenisu, nogometu, streljanju, kegljanju in šahu. V obratih že vlada veliko zanimanje, saj so nekateri že določili svoje ekipe.

S tem tekmovanjem smo dosegli, da so se in se bodo na športnem polju pojavili tudi tisti člani našega kolektiva, ki do sedaj niso kazali zanimanja za športno izživljanje. Želja vseh je, da se do 10. septembra, to je pričetek tekmovanj, vsi tekmovalci čimbolj pripravijo, med tekmovanji pa razvedrijo in pridobijo nove moči za težko delo, ki ga opravljajo vsak dan.

K. T.

Pišejo nam

Zakaj ne?

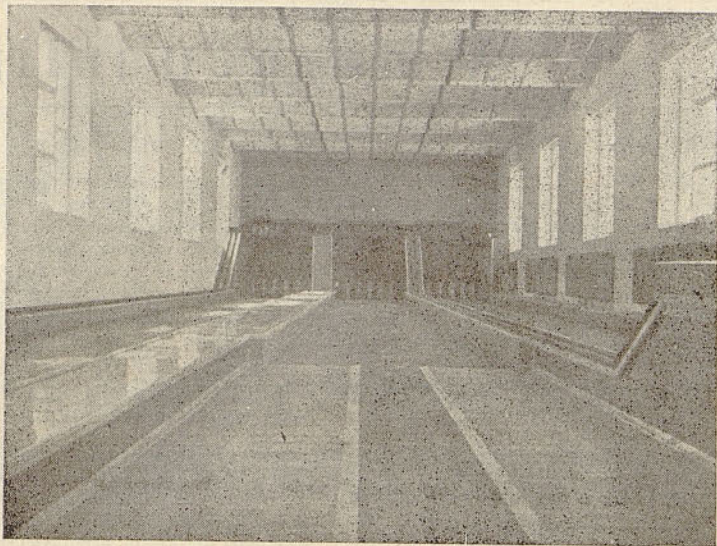
Vsakega 15. v mesecu, ko prejmemo kuverto z osebnimi dohodki, je v kuverti poleg denarja tudi trak s podatki o obračunu prejemkov in odtegljajih. Prejemnik lahko tako tudi sam ugotovi pravilnost prejemkov in odtegljajev. Kaj pa bolniki, ki prejemaajo mesto osebnih dohodkov nadomestila zanje? Dobe sicer kuverto z denarjem, kakšen listič o morebitnem odtegljaju, toda prav nobenih podatkov o obračunu nadomestila. Samo poznavanje zakonskih predpisov, brez številke za vsak konkreten primer, žal ne omogoča prejemniku kontrole, ali se ni morda vrinila kakšna pomota. Zato mislimo, da bi bilo — ne samo zaželeno — ampak tudi potrebno, da bi bil tudi izplačilo nadomestila priložen listek, vsaj z osnovnimi podatki kot npr.: nadomestilo za čas od ... do ...

osnova za izračun: povprečje mesecev ... = din...
 obračun od ... do ... X % =
 obračun od ... do X % =
 din ...

obračun od do X₂ %
 obračun od do X₁ %
 din ...
 din ...

skupno odtegnjeno za: DOZ itd.
 za izplačilo din

Bi šlo? Izračun mora biti itak izvršen, zakaj bi o njem ne bili obveščeni še koristniki nadomestil.

1

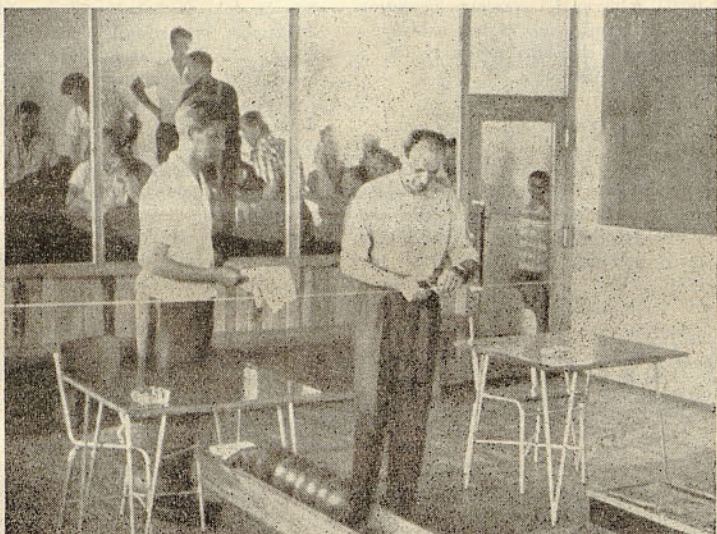
Zgradili smo novo kegljišče

Čeprav je minilo že skoro dva meseca od otvoritve kegljišča objavljamo slike o tem novem objektu oz. otvoritvene svečanosti sedaj. Ta novi objekt že služi svojemu namenu. Do sedaj je že dvakrat sprejel tekmovalce. Prvič ob sami otvoritvi in drugič ob metalurških igrah. Za to športno panogo vlada med člani ko-

lektiva veliko zanimanje. Kegljanje je tudi nova panoga, ki je vključena v medobratna tekmovanja.

Naši aktivni kegljači so pri izgradnji vložili veliko svojega truda in jim ob tej priliki lahko izrečemo priznanje in zahvalo za njihovo požrtvovalnost.

1. Pogled na novo tristezno kegljišče.
2. Kegljšče je predal svojemu namenu tehnični direktor inž. Nečemar.
5. Na otvoritvi sta bila tudi bivši državni prvaki Likovnik in sedanji državni prvaki Grom Leo.
4. Tekmovanje v okviru metalurških iger. Levo predstavnik Smedereva, v sredini predstavnik iz Jesenic, desno naš kegljač tov. Rukavina Dane, ki ima veliko zaslug pri izgradnji kegljišča.
5. Da smo v Storah dobili tako lep športni objekt gre velika zasluga našim aktivnim kegljačem. Nedvomno pa sta brata Srečko in Emil Krajnc prispevala velik delež k skupnim naporom. Obema vse priznanje.

2

Praktikanti o sebi

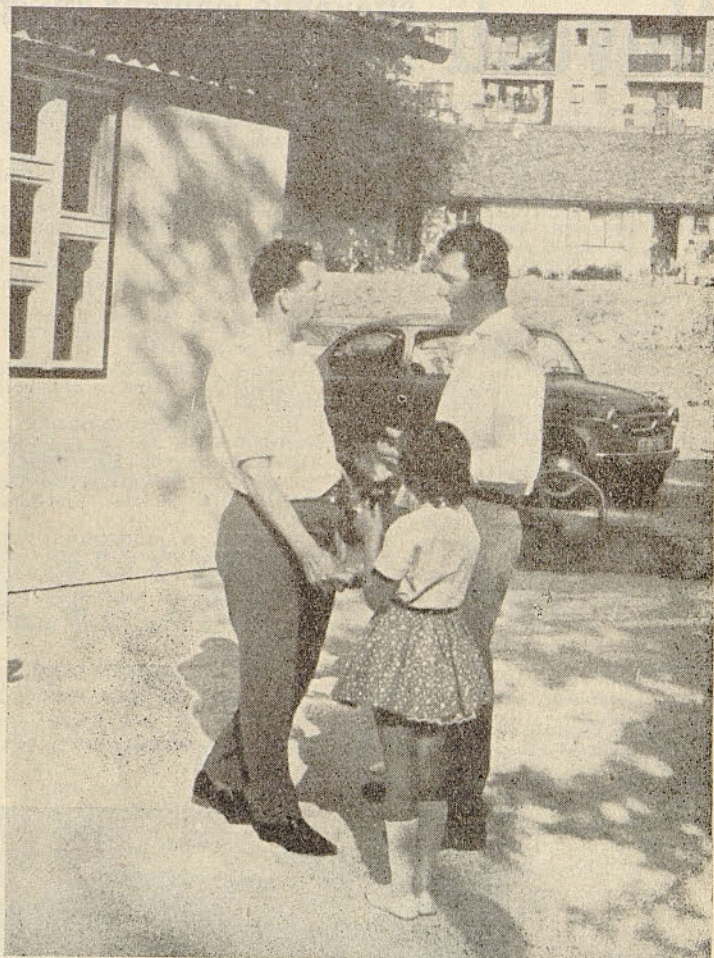
(Nadaljevanje s 6. strani)
 ki razpolaga s svojimi proizvodnimi sredstvi in z delitvijo produkta dela. Delavski razred je avantgarda vsega razvoja, iz njegovega osvobojenega dela naj vsakdo črpa uresničenje svojih pravic, materialnega in duhovnega napredka. Ponosni smo lahko, da smo očitvidi tega zgodovinskega procesa — procesa uveljavljanja ljudske suverenosti. Toda ponos ni dovolj! Po svojih močeh se izobražujemo in si tako ustvarimo široko obzorje, da bomo v ugodnem trenutku lahko prevzeli na svoja pleča najtežje naloge. Med drugim si moramo vzgojiti občutek za družbeno lastnino in zavest, da moramo družbi po svojih močeh dati, če hočemo, da bomo po svojih potrebah od nje prejeli!

Zato bomo stopali v stik z organizacijami in kolektivi, predvsem z organizacijo LMS, ki nam bo nudila prepotrebno znanje in pomagala z lastnimi izkušnjami. Praktikanti razumemo in odobravamo pomen takšnih zbliževanj. Sklenili smo (na sestanku je bila vsa julijska izmena), da se bomo še sestajali. Vendar je takšne se-

stanke z ozirom na objektivne, deloma pa tudi zaradi subjektivnih težav težko organizirati. Zato smo se dogovorili z že omenjenim predstavnikom kadrovskega sektorja, da bomo organizirali sestanek vseh štipendistov v najbolj primernem času in sicer proti koncu tega meseca.

Ob tej priliki bi rad izrazil željo, da naj bo avgustovski sestanek smiselni zaključek naše prakse. Na njem si bomo morali brez bojzani in brez kakršnih koli kompleksov pogledati v oči in podati obračun našega dosedanjega, obenem pa se pogovoriti o našem nadaljnjem delu. Upajmo, da sestanek ne bo izpadel kot formalnost ali golo fraziranje, ampak da bo predstavljal nov impulz tako za nas, kakor za tovariše iz kolektiva. Doseženi uspehi nas ne smejo uspavati, osvojiti moramo še nova načela za čim plodnejše sodelovanje. To je namreč edina pot, da se bomo, sedaj še neproduktivni, čim hitreje in čim bolje vživeli v realno okolje, katero sedaj le površno in vse preveč ozko spremljamo na praksi, deloma pa tudi v šolah in po časopisu!

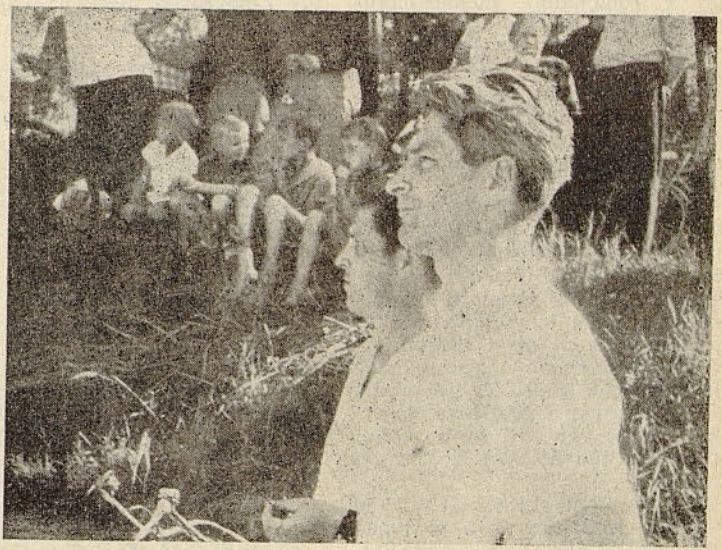
Lojze Vrečko

5

4

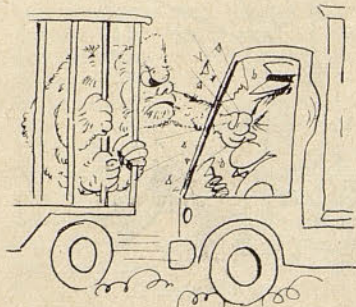

5

Nekaj za šoferje

FILMI

V ŠTORAH

- 15. 8. 1962 — jug. franc. »Ograja«
- 18. in 19. 8. 1962 jug. SCP barvni »Karlova Reška«
- 22. 8. 1962 — »Spletka in ljubezen«
- 25. in 26. 8. 1962 — »Vedno isti storilci«
- 1. in 2. 9. 1962 — »Pesem upornikov«
- 5. 9. 1962 — »Zasledovanje Aurike«
- 8. in 9. 9. 1962 — grški »Nikoli v nedeljo«
- 12. 9. 1962 — italj. »Skandal izza kulise«
- 15. in 16. 9. 1962 — amer. »Pot okoli sveta v 80 dneh«

Novosti strokovne tehnične knjižnice Železarne Štore

Radošević N.: PRIRUČNIK ZA KEMICARE I TEHNOLOGE. Teh. knjiga Beograd 1962. Sig. 71/K.
 Bječec dr. K.: PISARNISKO POSLOVANJE. Gosp. vestnik Ljubljana 1961. Sig. 150/R.
 Domanjko: EKONOMIKA PROIZVODNJE U INDUSTRI. PODUZECU. Biro-tehn. zavod Zagreb 1960. Sig. 59/U.
 Trifunović: POZNAVANJE CELIKA. SA PRIMJENAMA I SVETJIMA IZ PRAKSE. Tehnička knjiga Beograd 1957. Sig. 135/T.
 Horvat O.: MALA MEHANIČKA TEHNOLOGIJA VI. pop. izd. Tehn. knjiga Beograd 1961. Sig. 156/T.
 Poniž R.: OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II. del. El. tehn. prosveta Slov. Ljubljana 1960. Sig. 95/E.
 Strojnik A.: USMERNIKI. El. tehn. prosveta Slov. Ljubljana 1961. Sig. 94/E.
 Kostić: TELEGRAFSKO-TELEF. POSTROJENJA I LINIJE. Tehn. knjiga Beograd 1961. Sig. 95/E.
 ELEKTRO WESTERMAN TABELLIEN. Georg Westerman Braunschweig 1956. Sig. 96/E.
 Stojković: ELEKTRICNE MASINE I. in II. del. Tehn. knjiga Beograd 1960. Sig. 97/E.
 Friedrich: TABELLENBUCH FÜR ELEKTROTECHNIK. VEB-Verl. Leipzig 1961. Sig. 99/E.
 Mlakar: SPLOSNE ELEKTRICNE MERITVE. Elektrotehn. prosveta Ljubljana 1959. Sig. 100/E.
 Barth: HANDBUCH FÜR MASCHINISTEN. Fachbuchverlag Leipzig 1956. Sig. 197/S.

Friedrich: TABELLENBUCH FÜR METALLGEWERBE. Fachbuchverlag Leipzig 1961. Sig. 198/S.
 Skuhala: TEHNIČNO RISANJE (Strojno risanje). Drž. zal. Slov. Ljubljana 1958. Sig. 199/S.
 Radičević: EKONOMIKA STROJNOG PARKA U INDUSTRIJI. Biro-tehnika Zagreb 1958. Sig. 200/S.
 Kuruz: TEHNIČKA MEHANIKA II. Dio (nauka o čvrstoći) Skolska knjiga Zagreb 1959. Sig. 201/S.
 TEHNIČAR. Mašinski priručnik I. II. III. Gradj. knjiga Beograd 1961. Sig. 202/S, 203/S, 204/S.
 Vukasić: MEHANIKA — OTPORNOST MATERIJALA. Zavod za izd. učb. Beograd 1961. Sig. 206/S.
 DIN — WERKZEUGNORMEN — TASCHENBUCH 6. Teil. A. Beuth Verlag GmbH, Berlin 1958. Sig. 207/S.
 Kraigher: STROJESLOVJE ZA KOVINARJE. Drž. zal. Slov. Ljubljana 1962. Sig. 208/S.
 DUBELS — TASCHENBUCH FÜR DEN MASCHINENBAU. I. II. del. Springer Verlag Berlin 1961. Sig. 209-210/S.
 PROSECNE NORME U GRADJEVINARSTVU. I. II. III. i IV. Deo Gradj. knjiga Beograd 1962. Sig. 35/G, 32/G, 34/G, 35/G.
 Peulić: GRADJEVINSKE KONSTRUKCIJE I. in II. šolska knjiga Zagreb 1959. Sig. 37/G in 38/G.
 Spiwakovsky: FÖRDERANLAGEN. VEB. Verlag-Technik Berlin 1959. Sig. 46/G.

V mesecu juliju 1962

NOVI CLANI KOLEKTIVA

Zohar Vida, naša štipendistka, končala Administrativno šolo. Mlakar Marija, končala Ekonomsko srednjo šolo. Cvikel Ivan, KV strojni ključavničar, mehanična del., prišel iz JLA. Voga Alojz, NK delavec, jeklarna. Horvat Viktor, NK delavec, jeklarna. Petek Jožefa, naša štipendistka, pripravnica NS. Ivanšek Gretica, naša štipendistka pripravnica NS. Polak Veronika gospodinjstva nica na Počit. domu na Svetini.

NARASČAJ V DRUŽINI SO BILI

Leljak Ludvik, obdelovalnica valjev; Bizjak Julijan, valjarna; Selič Ivan, energetske oddelek; Tepež Jože, promet; Zmahar Karl, valjarna; Krašek Vinko, valjarna; Kuzman Franc, ekspedit; Bevc Franc, valjarna; Fidler Vinko, promet; Grobin Franc, skladišče; Zalezina Stane, priprava dela.

OBRTATNE NEZGODE

Pri delu so se ponesrečili in radi tega bolovali v mesecu juliju 4 delavci: Jeckarna: Privšek Mirko se je ponesrečil na nogi pri zapenjanju kokil. Livarna sive litine: Laubič Jože — pri kupolki ga je opekel železo na nogi. Serbot Filip — Kos odlitka mu je priletel na glavo, ko je delavec odbijal nalivek.

IZOSTANKI V MESECU JUNIJU

Zaradi boleznj je bilo izgubljenih 2.918 delovnih dni, zaradi rednih letnih dopustov 5.419, zaradi izredno plačanega dopusta 114, zaradi neplačanih izostankov 47, zaradi neopravičenih izostankov 25, zaradi ostalih izostankov 721, torej skupaj 7.242 delovnih dni.

DISCIPLINSKE KAZNI

Skupno je bilo v preteklem mesecu 28 kaznovanih oz. izrečenih kazni. Vodje enot oz. obratvodje so izdali odločbe o disciplinski kazni v 20 primerih z izrekom: opominov 4, ukorov 5, strogih javnih ukorov 5, denarna kazen 5 % od mesečnega OD za en mesec 6. Disciplinske komisije pri ODS so izrekle disciplinske kazni v petih primerih in sicer: ukor 1, strogi javni ukor 4. Disciplinska komisija pri DS je zasedala trikrat in izrekla disciplinske kazni v treh primerih in sicer: denarno kazen 5 % od mesečnega OD za dobo treh mesecev 1, denarno kazen 10 % od mesečnega OD za dobo enega meseca 2.

PODJETJE SO ZAPUSTILI

Jazbec Janez, NK delavec v livarni sive litine, sporazumno s podjetjem Bohinj Karolina, KV kuharica v DUR-u, sporazumno s podjetjem Trstenjak Ana, NS uslužbenka v komercial. sektorju, po lastni želji. Jager Alojz, NK delavec v valjarni, v JLA. Kozole Cecilija, KV kuharica v DUR-u, sporazumno s podjetjem. Jelčič Marko, NK delavec v investicijskem skladišču, sporaz. s podjetjem. Mohar Jože, NK delavec v valjarni, v JLA. Vrečar Elfrida, NS-pripravica, po izteku pogodbe. Burič Franjo, NK delavec na prometu, v JLA. Ogrizek Martin, NK delavec v šamotarni, sporazumno s podjetjem. Krolčič Gregor, star 60 let, KV tesar, v tem podjetju zaposlen preko 11 let, je bil invalidsko upokojen. Zupanc Anton, star 65 let, glavni delovodja v livarni, v tem podjetju zaposlen preko 36 let, je bil starostno upokojen. Zohar Alojz, star 50 let, KV kovač v valjarni, v tem podjetju zaposlen preko 6 let, je bil invalidsko upokojen. Fandre Stanislav, star 55 let, VK el. mehanik v el. delavnici v tem podjetju zaposlen preko 16 let, je bil starostno upokojen. Flis Karl, star 56 let, referent priprave dela v livarni sive litine, v tem podjetju zaposlen vso delovno dobo, je bil starostno upokojen. Skantelj Anton, star 58 let, arhivar, v tem podjetju zaposlen preko 15 let, je bil starostno upokojen.

POROCILI SO SE

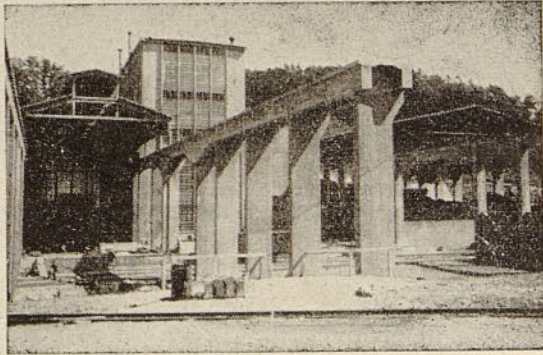
Zore Jože, modelna mizarna; Ocvirk Franc, livarna sive litine; Zajc Jože, gradbeni oddelek; Rozman Franc, mehanična delavnica; Zadravec Hilda, laboratorij; Mastnak Olga, kadrovski sektor.

Poročilo o poslovanju glasila Štorski Železar

Glasilo delovnega kolektiva Železarne Štore »Štorski železar« izhaja drugo leto. Izdajati smo ga pričeli v juliju 1961. Izhaja enkrat mesečno v obliki časopisa formata A3 in je v letu 1961 izšlo 6 števil, letos pa 7 števil. Glasilo je prvotno izhajalo v nakladi 2.000 izvodov, od tretje številke letos pa smo naklado zvišali na 2.200 izvodov tako, da znaša skupna naklada za 12 števil 24.800 izvodov. Časopis je imel 4,6 in 8 strani, kar je razvidno iz prilo-

žene tabele. Dopisniki so občasni, v glavnem člani kolektiva. Skupno je do sedaj sodelovalo oziroma prispevalo članke in ostalo 214 članov kolektiva, od tega je 45 delavcev neposredno iz proizvodnje. Časopis razdeljujemo vsem brezplačno. Pošljamo ga tudi predstavnikom ljudske oblasti in političnih organizacij v občini Celje, v okraju, delno tudi v republiki. Prav tako dostavljamo časopis vsem jugoslovanskim železarnam

in nekaterim drugim podjetjem na podlagi zamenjave za njihova glasila. Glasilo je tiskala Tomšičeva tiskarna v Ljubljani, tehnično urejevanje pa je pogodbeno izvrševala Uprava in uredništvo »Delavske enotnosti« v Ljubljani. V priloženi tabeli so razčlenjeni stroški za posamezne številke ločeno za leto 1961 in 1962. Stroški bremenijo po obstoječih predpisih materialne stroške podjetja. Vse navedene zneske smo nazakovali Upravi »Delavske enotnosti.«

Pogled na elektroplavž

Nov čistilni stroj v livarni sive litine

Čiščenje ulitka spada med najtežja in najbolj zamazana dela v livarni. Ravno zato se je tehnika za to delo najbolj zavzela. Brusilni stroj, čistilni boben, peskarski stroj in peskarska kabina so prej bili pripomočki čistilca. Naprednejše livarne so se pravčasno pobrigale in iskale poti, da bi z racionalno mehanizacijo olajšale delo čistilca litine. Z mehanizacijo strojnih kaluparnic in jedrarnic so čistilnice le težko sledile tempu dela. Proizvodnja je vedno bolj rasla, vendar je bil uspeh samo navidezen vsled stalnega naraščanja obolenj pri čistilih.

vite čistilce, ki ne zahtevajo velikih nabavnih in vzdrževalnih stroškov.

Prvi čistilni stroji, ki so obratovali z rotacijsko turbino in z uporabo jeklenega peska, so prišli iz Amerike pod imenom »Wheellabrador«. Ti stroji so kmalu pridobili posnemalce po vseh kontinentih. Zmogljivost takega stroja je presenetljiva. Do danes še ni uspelo z nobenim drugim strojem očistiti jeklitolino tako temeljito, kot ravno z Wheelabrorjem. Ta stroj nudi največje jamstvo, da bodo ulitki hitro, poceni in temeljito očiščeni, ne da bi pri tem bilo ogroženo zdravje delavcev.

Kremenov pesek, ki je bil najvažnejša snov za izdelavo kalupov in jeder se je tudi desetletja uporabljal v čistilnicah v peskarskih strojih in peskarskih kabinah. Pesek se je vpihaval s stisnjenim zrakom proti ulitku, pri čemer je kremenovo zrno razpadlo v droben prah. Ta je prodril z vdihavanjem v čistilčeva pljuča, kjer se je vgnezdil in povzročil neozdravljivo bolezen imenovano »silikoza«.

S preusmeritvijo naše livarne sive litine na masovno proizvodnjo lažjih ulitkov, je vodstvo železarne Štore nabavilo prototip takega čistilnega stroja z dvema turbinama in rotacijsko mizo. Stroj ima tudi čistilni filter, ki brezhibno vsrkava ves prah od pripečenega kaluparskega peska, grafita in jeder. Stroj je bil izdelan v kooperaciji podjetij: TAM Metalno Maribor in železarno Štore.

V. S.

BREZ BESED

Pregled stroškov za Štorski Železar

Štev.	Naklada	Število strani	Število klišev	S t r o š k i			Cena za 1 izvod
				Tiskarna	klišaji	avtorski honorarji	
1961							
1	2.000	4	12	127.216			101
2	2.000	4	15	98.968	29.530	46.225	122
3	2.000	8	31	196.930	61.780	49.438	219
4	2.000	6	19	148.700	29.500	35.075	161
5	2.000	8	29	301.663	v stroških tiskarne		215
6	2.000	6	17	146.690	32.960	36.563	157
	12.000	36	123	1.020.167	153.770	167.301	165
1962							
1	2.000	4	8	38.741	16.760	25.750	109
2	2.000	6	13	146.690	20.320	34.375	150
3	2.200	8	10	205.800	25.820	34.375	172
4	2.200	8	11	211.000	22.810	28.000	163
5	2.200	8	25	211.000	39.580	53.375	175
6	2.200	8	26	211.000	48.320	39.125	173
	12.800	42	93	1.084.201	173.610	215.000	157